МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО

Методичні вказівки до практичних (семінарських) занять та виконання самостійної роботи
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
освітньої програми «Право»
галузь знань D «Бізнес, адміністрування та право»
спеціальність D8 «Право»
денної та заочної форм навчання

Луцьк 2026

УДК 346(075)
С41

Електронна копія друкованого видання передана для внесення в репозитарій ЛНТУ
Директор бібліотеки _____ Н. ПОЛІЩУК

Рекомендовано до видання вченою радою факультету бізнесу та права ЛНТУ, протокол №__від «____» _____2026 року.
Голова вченої ради факультету бізнесу та права__ _____Л.Л. КОВАЛЬСЬКА

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри права ЛНТУ,
протокол № від « » _____ 2026 року.
Завідувач кафедри права _____ В.В. АНІЩУК

Укладач: _____В.А. СІЧЕВЛЮК, доктор юридичних наук, професор кафедри права ЛНТУ.

Рецензент: _____ В.В. АНІЩУК, кандидат юридичних наук, завідувач кафедри права ЛНТУ.

Відповідальна за випуск: _____ В.А. СІЧЕВЛЮК, доктор юридичних наук, професор кафедри права ЛНТУ.

С41 **Господарське право** [Текст]: Методичні вказівки до практичних (семінарських) занять та виконання самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми «Право», галузь знань D «Бізнес, адміністрування та право», спеціальність D8 «Право» для денної та заочної форм навчання / уклад. В.А. Січевлюк, Луцьк: ЛНТУ, 2026. 62 с.

Видання містить методичні вказівки до практичних (семінарських) занять відповідно до чинної програми курсу «Господарське право», а також задачі, завдання та практичні ситуації і вказівки до їх вирішення, орієнтовний перелік питань до модульного контролю та екзамену, перелік нормативно-правових актів та спеціальної літератури.

© В.А. Січевлюк, 2026

ЗАГАЛЬНІ ВКАЗІВКИ

Господарське право є навчальною дисципліною, котра забезпечує підготовку студентів на рівні вимог до кваліфікованих фахівців, спроможних ефективно виконувати сучасні завдання у сфері правового супроводу діяльності суб'єктів господарювання.

Мета вивчення дисципліни – оволодіння теорією і методологією господарського права, вивчення господарського законодавства, формування навичок його застосування на практиці, вироблення у студентів нового якісного стану господарсько-правового мислення, формування правової культури особистості, що проявляється в її господарсько-правовій свідомості, поведінці та практичній діяльності, вмінні аналізувати та робити висновки.

Завдання вивчення дисципліни – ознайомити студентів із змістом інститутів господарського права, об'єктивними закономірностями їх становлення і розвитку; сприяти глибокому засвоєнню студентами правових категорій, розроблених господарсько-правовою наукою; прищепити студентам уміння працювати з господарськими нормативно-правовими актами; сприяти набуттю студентами навичок практичного використання норм сучасного господарського законодавства відповідно до конкретних ситуацій; залучити студентів до активного обговорення теоретичних питань, навчити формулювати і чітко викладати свою думку, виявляти самостійність і творчий підхід до вирішення життєвих ситуацій; ознайомити студентів із практикою судів, роботою інших органів, які застосовують норми господарського права.

Навчальний курс передбачає вивчення студентами як теоретичних питань загальної та особливої частин господарського права, так і набуття ними практичних навичок роботи з національними і міжнародними нормативно-правовими актами, що регулюють суспільні відносини у сферах суспільного виробництва та суспільного споживання.

Оволодіння знаннями відбувається у формі лекцій, практичних (семінарських) занять, індивідуальних і групових консультацій, виконання студентами самостійних завдань.

Готуючись до практичного (семінарського) заняття, студенти мають вивчити отриманий на лекції матеріал, опрацювати рекомендовану літературу (нормативні акти, підручники, посібники, статті тощо), що стосуються теми заняття, опрацювати відповідні задачі, завдання і практичні ситуації та підготуватися до обговорення питань семінару в аудиторії.

Практичні (семінарські) заняття проводяться у різних формах: доповідей, запитань і відповідей, обговорення конкретних ситуацій, підготовки документів юридичного характеру, тестового опитування, експрес-опитування, аудиторних контрольних робіт, обговорення підготовлених рефератів тощо.

Виступи студентів з кожного конкретного питання, що винесене на заняття, повинні бути змістовними, базуватися на знанні нормативно-правових актів, правових висновків Верховного Суду та рекомендованої навчальної літератури, містити особисті міркування із тематики, що розглядається, пропозиції щодо розв'язання конкретних проблем.

ЗМІСТ

Заняття № 1. Господарська діяльність……..…5, 24-25
Заняття № 2. Публічне управління господарською діяльністю……5-6, 25-26
Заняття № 3. Господарське право та господарське законодавство……6-7, 26-27
Заняття № 4. Суб'єкти господарського права. Суб'єкти господарювання…….....7-8, 27-28
Заняття № 5. Підприємство: поняття, види та форми об'єднання……..….8, 28-29
Заняття № 6. Правове становище підприємницького товариства……..9, 30
Заняття № 7. Майнова основа господарювання……..…...9-10, 30-31
Заняття № 8. Господарсько-правові режими майна. Право інтелектуальної власності у сфері господарювання……10-11, 31-32
Заняття № 9. Господарські зобов'язання …….…….11-12, 32
Заняття № 10. Господарські договори……..…12-13, 33
Заняття № 11. Господарсько-правова відповідальність…….13-14, 33-34
Заняття № 12. Правове регулювання банкрутства ……..…14, 34-35
Заняття № 13. Засоби правової охорони і захисту господарських прав та інтересів……..14-15, 35-36
Заняття № 14. Правова охорона і захист державою засад суспільного виробництва та суспільного споживання у ринковій економіці ……..…15-16, 36-37
Заняття № 15. Господарсько-правове регулювання у сфері матеріального виробництва……16-17, 37-38
Заняття № 16. Загальні засади правового регулювання господарсько-торговельної діяльності. Особливості правового режиму торгівлі на організованому ринку……...17-18, 38-39
Заняття № 17. Правове регулювання торговельних операцій на неорганізованому ринку. Правовий режим реклами ……..……18, 39-40
Заняття № 18. Правові засади господарсько-фінансової діяльності. Правове регулювання банківської діяльності…….……19, 40-41
Заняття № 19. Правове регулювання діяльності небанківських фінансових установ ……19-20, 42-43
Заняття № 20. Правові форми участі держави та місцевого самоврядування у господарській діяльності……...…20-21, 43-44
Заняття № 21. Правове регулювання інвестиційної та інноваційної діяльності……21-22, 44-45
Заняття № 22. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Спеціальні режими господарювання…….……22-23,45-46
Задачі, завдання, практичні ситуації ……...…24-46
Орієнтовний перелік питань до модульного контролю …….....47-49
Орієнтовний перелік питань до екзамену ……...…50-51
Рекомендована література ……...……52-61

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

Змістовий модуль 1. Методологічні основи господарського права. Суб'єкти господарського права

Заняття № 1. Господарська діяльність (2 години)

Питання для обговорення

1. Поняття та істотні ознаки господарської діяльності.
2. Підприємницька діяльність: визначення, суб'єкти, принципи здійснення.
3. Умови ведення підприємницької діяльності.
4. Поняття та правовий режим некомерційної господарської діяльності.

Питання для самостійного опрацювання

1. Загальні гарантії прав підприємців.
2. Стимулювання та державна підтримка підприємництва.
3. Припинення підприємницької діяльності на підставі рішення суду.
4. Правовий режим господарської діяльності особистого селянського господарства.
5. Адміністративні послуги держави як спосіб діяльності органу публічної адміністрації.

Теми рефератів та доповідей з проблемних питань

1. Невизначеність ознаки «систематичності» як підстави для розмежування підприємницької діяльності та цивільно-правових дій.
2. Суперечності та прогалини правового регулювання ведення підприємницької діяльності.
3. Актуальна практика застосування законодавства, що регулює незалежну професійну діяльність.

Перелік ключових термінів та понять

Господарська діяльність, комерційна господарська діяльність (підприємництво), некомерційна господарська діяльність, незалежна професійна діяльність.

Заняття № 2. Публічне управління господарською діяльністю (2 години)

Питання для обговорення

1. Засоби державного управління господарською діяльністю.
2. Поняття державного господарського нагляду (контролю) та особливості його законодавчого регулювання.
3. Загальні правила здійснення державного господарського нагляду (контролю).

4. Повноваження органів місцевого самоврядування стосовно управління господарською діяльністю.

Питання для самостійного опрацювання

1. Санкції за ведення господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, без одержання ліцензії.
2. Перелік документів дозвільного характеру та процедура їх отримання.
3. Застосування принципу «мовчазної згоди.
4. Повноваження державних органів при здійсненні державного господарського нагляду (контролю).
5. Господарське прогнозування та господарське планування.
6. Перспективи розвитку управління господарською діяльністю органами місцевого самоврядування.
7. Можливості управління господарською діяльністю, встановлені законодавством для громадських організацій.

Теми рефератів та доповідей з проблемних питань

1. Межі регуляторного втручання держави у сферу господарської діяльності.
2. Проблеми практики відшкодування за рахунок держави чи органів місцевого самоврядування матеріальної та моральної шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб при здійсненні ними своїх повноважень у сфері господарювання.
3. Напрямки вдосконалення законодавства, що стосується господарського регулювання та господарського нагляду.

Перелік ключових термінів та понять

Державний господарський нагляд, державна економічна політика, форми державної економічної політики, напрями управління господарською діяльністю органами місцевого самоврядування, самоуправління господарською діяльністю професійними об’єднаннями суб’єктів господарювання.

Заняття № 3. Господарське право та господарське законодавство (2 години)

Питання для обговорення

1. Предмет та метод господарського права.
2. Види господарських правовідносин.
3. Джерела господарського права.
4. Поняття, основна ознака та особливості господарського законодавства України.

Питання для самостійного опрацювання

1. Предмет науки господарського права.

2. Особливості господарського права як навчальної дисципліни.

3. Види господарсько-правових норм.

4. Специфіка системи джерел господарського права.

5. Господарські нормативно-правові акти: процедура створення, набрання чинності та класифікація.

Теми рефератів та доповідей з проблемних питань

1. Співвідношення господарського права із цивільним та адміністративним правом.

2. Значення правового звичаю для регулювання господарських відносин.

3. Проблемні питання уніфікації господарського законодавства різних правових систем.

Перелік ключових термінів та понять

Предмет господарського права, метод господарського права, господарські правовідносини, господарсько-виробничі відносини, організаційно-господарські відносини, внутрішньогосподарські відносини, господарсько-правова норма, господарський нормативно-правовий акт, господарське законодавство.

Заняття № 4. Суб'єкти господарського права. Суб'єкти господарювання (2 години)

Питання для обговорення

1. Атрибути суб'єкта господарського права.

2. Поняття, види та істотні правові ознаки суб'єкта господарювання.

3. Правила утворення та припинення господарських організацій.

4. Особливості господарської правосуб'єктності фізичних осіб-підприємців.

Питання для самостійного опрацювання

1. Органи управління господарської організації як оператори її персональної правосуб'єктності.

2. Класифікація суб'єктів господарювання залежно від кількості їх працівників та обсягу доходів.

3. Становлення інституту юридичної особи.

4. Особливості утворення суб'єкта господарювання шляхом реорганізації.

5. Етапи ліквідації суб'єкта господарювання.

Теми рефератів та доповідей з проблемних питань

1. Споживачі як суб'єкти господарського права.

2. Проблемні питання застосування та напрямки реформування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності.

3. Специфіка визначення поняття «суб'єкт господарювання» у фінансовому, адміністративному та кримінальному праві.

Перелік ключових термінів та понять

Суб'єкт господарського права, господарська правосуб'єктність, частково правосуб'єктні господарські утворення, суб'єкт господарювання, юридична особа-господарська організація, фізична особа – підприємець, реорганізація суб'єкта господарювання, ліквідація суб'єкта господарювання.

Заняття № 5. Підприємство: поняття, види та форми об'єднання (2 години)

Питання для обговорення

1. Поняття підприємства.
2. Класифікація підприємств.
3. Специфічні правові ознаки державного комерційного підприємства.
4. Відмінності у правовому становищі об'єднання підприємств та холдингової групи.

Питання для самостійного опрацювання

1. Вимоги до обов'язкового оприлюднення інформації про діяльність державного підприємства.
2. Казенне підприємство.
3. Правове становище комунального унітарного підприємства.
4. Специфіка правового статусу приватного підприємства.
5. Правове становище підприємств об'єднань громадян та релігійних організацій.
6. Особливості правового становища дочірнього підприємства.
7. Контроль АМК України за створенням об'єднань підприємств.
8. Особливості правового становища державної холдингової компанії.

Теми рефератів та доповідей з проблемних питань

1. Принцип обмеженої відповідальності засновників (учасників) за зобов'язаннями підприємства - основа юридичної конструкції абсолютної більшості сучасних підприємств.
2. Галузеві підходи до визначення поняття «власник» підприємства.
3. Проблема відповідності правових засобів, котрими регулюються створення та діяльність господарських об'єднань, потребі підтримання належного рівня конкуренції у ринковому середовищі.

Перелік ключових термінів та понять

Підприємство, приватне підприємство, унітарне підприємство, корпоративне підприємство, іноземне підприємство, дочірнє підприємство, підприємство об'єднання громадян, підприємство споживчої кооперації, державне комерційне підприємство, казенне підприємство, комунальне підприємство, господарське об'єднання, державне або комунальне господарське об'єднання, асоціація, корпорація, концерн, консорціум, холдингова група,

холдингова компанія, об’єднання суб’єктів господарювання на основі організаційно-господарського договору.

Заняття № 6. Правове становище підприємницького товариства (2 години)

Питання для обговорення

1. Господарське товариство: поняття та види.
2. Система органів управління та контролю акціонерного товариства.
3. Порівняльна характеристика товариства з обмеженою відповідальністю і товариства з повною відповідальністю.
4. Правове становище виробничого кооператива.

Питання для самостійного опрацювання

1. Посадові особи господарського товариства.
2. Специфічні права та обов’язки учасників окремих видів господарського товариства.
3. Майно господарського товариства.
4. Фонди господарського товариства.
5. Відмінності у правовому становищі виробничих та обслуговуючих кооперативів.

Теми рефератів та доповідей з проблемних питань

1. Суперечності, прогалини та перспективи вдосконалення законодавчого регулювання діяльності господарських товариств, створених за участю держави чи територіальної громади.
2. Підстави для розмежування господарських товариств на об’єднання осіб та об’єднання капіталів у законодавстві України.
3. Переваги та недоліки діяльності товариства з обмеженою відповідальністю на підставі модельного статуту.

Перелік ключових термінів та понять

Підприємницьке товариство, господарське товариство, акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, товариство з додатковою відповідальністю, повне товариство, командитне товариство, виробничий кооператив, обслуговуючий кооператив.

Змістовий модуль 2. Правові засади суспільного виробництва та суспільного споживання

Заняття № 7. Майнова основа господарювання (2 години)

Питання для обговорення

1. Майно суб’єкта господарювання: поняття та склад.

2. Джерела формування майна суб’єкта господарювання.
3. Поняття та класифікація цінних паперів.
4. Юридична природа корпоративних прав у сфері господарювання.

Питання для самостійного опрацювання

1. Майно в економічному сенсі.
2. Відображення складу майна та майнового стану суб’єкта господарювання у балансі.
3. Правові форми благодійних внесків як джерела формування майна суб’єкта господарювання.
4. Правовий режим деривативів.
5. Законні інтереси учасників корпоративних відосин.

Теми рефератів та доповідей з проблемних питань

1. Підприємство як об’єкт майново-господарських зобов’язань.
2. Поняття та система «корпоративних обов’язків».
3. Доцільність та підстави застосування правового режиму нерухомого майна до космічних об'єктів та інших рухомих об’єктів господарських прав.

Перелік ключових термінів та понять

Господарсько-правове визначення майна, джерела формування майна суб'єктів господарювання, цінний папір, пайові цінні папери, боргові цінні папери, іпотечні цінні папери, товаророзпорядчі цінні папери, емісійні цінні папери, емітент цінних паперів, акція, облігація, вексель, корпоративне право, корпоративний інтерес, право власності у сфері господарювання, право господарського відання, право оперативного управління, право довірчої власності, право на чужу річ, узуфрукт, об’єкт права промислової власності, винахід, корисна модель, промисловий зразок, торговельна марка, комерційне (фірмове) найменування, комерційна таємниця, ноу-хау, патент.

Заняття № 8. Господарсько-правові режими майна. Право інтелектуальної власності у сфері господарювання (2 години)

Питання для обговорення

1. Особливості права власності у сфері господарювання.
2. Порівняльна характеристика права господарського відання, права оперативного управління та узуфрукта.
3. Об’єкти патентного права: поняття, види, значення у сфері господарювання.
4. Правовий режим комерційної таємниці суб’єкта господарювання.

Питання для самостійного опрацювання

1. Перелік повноважень власника у англо-американському праві.

2. Правовий підхід, що сформувався у судовій практиці до захисту права господарського відання та оперативного управління.

3. Емфітевзис та суперфіцій у сфері господарювання.

4. Нетрадиційні об’єкти промислової власності (компонування інтегральної мікросхеми та селекційні досягнення).

5. Правовий режим конфіденційної інформації.

Теми рефератів та доповідей з проблемних питань

1. Співвідношення (єдність та відмінності) цивільно-правового та господарсько-правового регулювання правовідносин власності.

2. Особливості правового регулювання права довірчої власності в Україні у порівнянні із англо-американським законодавством.

3. Істотні ознаки права комунальної власності.

Перелік ключових термінів та понять

Право власності у сфері господарювання, право господарського відання, право оперативного управління, право довірчої власності, право на чужу річ, узуфрукт, об’єкт права промислової власності, винахід, корисна модель, промисловий зразок, торговельна марка, комерційне (фірмове) найменування, комерційна таємниця, ноу-хау, патент.

Заняття № 9. Господарські зобов’язання (2 години)

Питання для обговорення

1. Характеристика майново-господарських та організаційно-господарських зобов'язань.

2. Особливості публічних зобов’язань суб’єктів господарювання.

3. Принципи виконання господарських зобов’язань.

4. Застава як спосіб забезпечення виконання господарського грошового зобов’язання.

Питання для самостійного опрацювання

1. Класифікація організаційно-господарських зобов’язань.

2. Соціальні зобов’язання суб’єктів господарювання.

3. Підстави виникнення господарських зобов’язань.

4. Місце та строк виконання господарського зобов’язання.

5. Способи забезпечення виконання господарського зобов’язання: неустойка, притримання, завдаток, право довірчої власності.

6. Припинення господарського зобов’язання прощенням боргу та поєднанням боржника і кредитора в одній особі.

7. Правила визнання правочинів недійсними.

Теми рефератів та доповідей з проблемних питань

1. Проблема галузевої ідентифікації договірних зобов’язань суб’єктів господарювання, що виникають у них перед кінцевими споживачами - фізичними особами.
2. Практичні проблеми застосування пені як способу забезпечення виконання господарських зобов’язань.
3. Зарахування зустрічної однорідної вимоги як підстава для припинення господарського зобов’язання.

Перелік ключових термінів та понять

Майново-господарські зобов’язання, організаційно-господарські зобов'язання, спеціальні види зобов’язань суб’єктів господарювання, підстави виникнення господарських зобов’язань, виконання господарського зобов’язання, неустойка, порука, гарантія, застава, притримання, завдаток, право довірчої власності як спосіб забезпечення виконання зобов'язання, припинення господарського зобов’язання.

Заняття № 10. Господарські договори (2 години)

Питання для обговорення

1. Поняття та правова природа господарського договору.
2. Вимоги до змісту та форми господарського договору.
3. Процедура укладення господарського договору.
4. Порівняльна характеристика договорів із надання послуг та виконання робіт.

Питання для самостійного опрацювання

1. Класифікація господарських договорів.
2. Наслідки недотримання форми договору.
3. Особливості процедури укладання окремих видів господарських договорів.
4. Місце укладення договору.
5. Договір лізингу.
6. Специфіка організаційно-господарських договорів.

Теми рефератів та доповідей з проблемних питань

1. Переваги, недоліки та ризики застосування уніфікованих форм господарських договорів.
2. Обмеження принципу свободи договору у господарському законодавстві України.
3. Правове регулювання та практика укладення господарських договорів згідно із попереднім договором.

Перелік ключових термінів та понять

Господарський договір, зміст господарського договору, форма господарського договору, консенсуальні та реальні господарські договори, примірні і типові господарські договори, господарські договори з відчуження майна, господарські договори з виконання робіт, господарські договори з надання послуг, господарські договори про дії юридичного характеру, господарські договори про надання індивідуально визначеного майна у користування, господарські договори з передачі в користування майна, визначеного родовими ознаками, організаційно-господарські договори.

Заняття № 11. Господарсько-правова відповідальність (2 години)

Питання для обговорення

1. Поняття, ознаки та функції господарсько-правової відповідальності.
2. Відшкодування збитків у сфері господарювання.
3. Штрафні та оперативно-господарські санкції.
4. Адміністративно-господарські санкції.

Питання для самостійного опрацювання

1. Правопорушення у сфері господарювання - підстава для покладання господарсько-правової відповідальності.
2. Коло осіб, що можуть бути притягнуті до господарсько-правової відповідальності.
3. Значення вини кредитора при покладанні господарсько-правової відповідальності.
4. Механізми покладання господарсько-правової відповідальності.
5. Порядок застосування штрафних санкцій, передбачений господарським законодавством.

Теми рефератів та доповідей з проблемних питань

1. Проблема розмежування цивільної та господарської відповідальності у практиці правозастосування.
2. Неоднозначна ідентифікація змісту понять «збитки» та «шкода» у господарському законодавстві, тенденції її подолання судовою практикою.
3. Правове регулювання та практика застосування негрошової форми штрафних санкцій у господарських правовідносинах.

Перелік ключових термінів та понять

Відповідальність у сфері господарювання, господарсько-правова відповідальність, адміністративно-господарські санкції, відшкодування збитків, штрафні санкції, оперативно-господарські санкції, функції господарської відповідальності, господарське правопорушення, юридичні підстави покладання господарської відповідальності, фактичні підстави покладання господарської відповідальності, реальні збитки, упущена вигода, неустойка, пеня, штраф,

матеріальна компенсація моральної шкоди, вилучення прибутку (доходу), адміністративно-господарський штраф, зупинення дії та анулювання ліцензії на здійснення окремих видів господарської діяльності.

Заняття № 12. Правове регулювання банкрутства (2 години)

Питання для обговорення

1. Правова ідеологія, закладена у законодавство України про банкрутство.
2. Учасники у справі про банкрутство.
3. Основні етапи провадження у справі про корпоративне банкрутство.
4. Особливості банкрутства фізичних осіб.

Питання для самостійного опрацювання

1. Законодавчі засоби, що спрямовані на запобігання економічно невиправданому банкрутству господарських організацій.
2. Професійне управління процедурою банкрутства.
3. Повноваження зборів та комітету кредиторів у справі про банкрутство.
4. Відповідальність за порушення законодавства про банкрутство.
5. Особливості банкрутства окремих категорій суб'єктів підприємницької діяльності.

Теми рефератів та доповідей з проблемних питань

1. Загальне та особливе у законодавстві про банкрутство як віддзеркалення особливостей економіко-правового становища окремих суб'єктів підприємницької діяльності.
2. Проблемні моменти правового регулювання та практики трансформації добровільної ліквідації суб'єкта господарювання у банкрутство.
3. Підстави та правила здійснення процедури банкрутства без стадії санації.

Перелік ключових термінів та понять

Неплатоспроможність, банкрутство, боржник, кредитор у справ про банкрутство, поточний кредитор, конкурсний кредитор, забезпечений кредитор, арбітражний керуючий, санація, мораторій на задоволення вимог кредиторів, ліквідаційна процедура.

Заняття № 13. Засоби правової охорони і захисту господарських прав та інтересів (2 години)

Питання для обговорення

1. Поняття захисту господарських прав та інтересів, способи його здійснення.
2. Можливості адміністративного захисту господарських прав та інтересів.
3. Господарський суд – основна інституція судового захисту господарських прав та інтересів.

4. Претензія як засіб безпосереднього захисту порушених прав та законних інтересів.

Питання для самостійного опрацювання

1. Захист господарських прав органами нотаріату.
2. Роль Конституційного Суду України у захисті господарських прав та законних інтересів.
3. Захист господарських прав та інтересів Міжнародним комерційним арбітражним судом при Торгово-промисловій палаті України.
4. Особливості захисту господарських прав та інтересів органами державної виконавчої служби та приватними виконавцями.
5. Самозахист прав та інтересів суб'єктів господарювання.

Теми рефератів та доповідей з проблемних питань

1. Проблеми примусового виконання рішень третейських судів.
2. Особливості законодавчого регулювання виконавчого провадження, в котрому стягувачами та боржниками є суб'єкти господарювання.
3. Роль правових висновків Верховного Суду у захисті господарських прав та інтересів

Перелік ключових термінів та понять

Правова охорона господарських прав та інтересів, захист господарських прав та інтересів, юрисдикційна форма захисту прав та інтересів, неюрисдикційна форма захисту прав та інтересів, адміністративний захист господарських прав та інтересів, судовий захист господарських прав та інтересів, виконавчий напис нотаріуса, протест векселя, претензія, самозахист господарських прав та інтересів.

Заняття № 14. Правова охорона і захист державою засад суспільного виробництва та суспільного споживання у ринковій економіці

(2 години)

Питання для обговорення

1. Основні порушення законодавства про захист економічної конкуренції.
2. Поняття та види недобросовісної конкуренції.
3. Види цін та порядок їх встановлення.
4. Нормативні документи зі стандартизації.
5. Права споживачів, встановлені законодавством України.

Питання для самостійного опрацювання

1. Державний орган з питань захисту економічної конкуренції та боротьби проти недобросовісної конкуренції.
2. Обмеження в здійсненні господарської діяльності суб'єктів природних монополій.
3. Органи з регулювання діяльності суб'єктів природних монополій.

4. Контрактні ціни.
5. Трансферне ціноутворення та звичайні ціни.
6. Державний контроль за додержанням дисципліни цін.
7. Правила проходження процедури оцінки відповідності.
8. Органи захисту прав споживачів.

Теми рефератів та доповідей з проблемних питань

1. Негативні наслідки конкуренції та їх регулювання у законодавстві України.
2. Основні економічні та юридичні теорії вартості і ціни.
3. Актуальні тенденції судової практики вирішення спорів про захист прав споживачів.

Перелік ключових термінів та понять

Економічна конкуренція, монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, бар'єри вступу на ринок, бар'єри виходу з ринку, концентрація, зловживання монопольним (домінуючим) становищем, антиконкурентні узгоджені дії, антиконкурентні дії органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю, недобросовісна конкуренція, природна монополія, ціна, вільні ціни, державні регульовані ціни, контрактні ціни, оптові (гуртові), роздрібні та закупівельні ціни, звичайні ціни, стандартизація, стандарт, кодекс усталеної практики, технічні умови, оцінка відповідності, технічний регламент, споживач.

Змістовий модуль 3. Особливості правового регулювання окремих галузей та сфер господарської діяльності

Заняття № 15. Господарсько-правове регулювання у сфері матеріального виробництва (2 години)

Питання для обговорення

1. Промисловість: поняття, види, особливості правового регулювання.
2. Правове регулювання виробництва, реалізації, передачі та споживання електроенергії.
3. Договірне оформлення будівельної діяльності та інвестицій у будівництво.
4. Організаційні форми сільськогосподарських підприємств.

Питання для самостійного опрацювання

1. Особливості правового регулювання організації та здійснення господарської діяльності в галузях добувної промисловості.
2. Нормативно-правове регулювання добування, виробництва та споживання альтернативних видів палива.

3. Державне регулювання електроенергетики.

4. Комплекс робіт зі створення об’єкта архітектури.

5. Фінансово-кредитні засоби підтримки сільськогосподарських виробників.

Теми рефератів та доповідей з проблемних питань

1. Проблемні питання правового режиму надр.

2. Економічне та юридичне значення «зеленого тарифу» у сфері виробництва, реалізації та споживання електричної енергії.

3. Особливості правового регулювання статусу девелопера у законодавстві України.

Перелік ключових термінів та понять

Матеріальне виробництво, нематеріальне виробництво, промисловість, надра, гірниче підприємство, нафтодобувна галузь, переробна промисловість, харчовий продукт, новітній продукт, електрична енергія, ринок електричної енергії, споживач електричної енергії, альтернативні джерела енергії, об’єкт будівництва, нове будівництво, капітальний ремонт, реконструкція, замовник будівництва, інвестор, девелопер, проектувальник, посередник, підрядник, договір будівельного підряду, сільське господарство, сільськогосподарське підприємство, фермерське господарство, колективне сільськогосподарське підприємство, сільськогосподарський кооператив.

Заняття № 16. Загальні засади правового регулювання господарсько-торговельної діяльності. Особливості правового режиму торгівлі на організованому ринку
(2 години)

Питання для обговорення

1. Господарсько-торговельна діяльність: поняття і види.

2. Об’єкти та суб’єкти господарсько-торговельної діяльності.

3. Види біржових угод (контрактів).

4. Небіржові форми організованої торгівлі.

Питання для самостійного опрацювання

1. Виникнення та розвиток торгівлі.

2. Класифікація бірж залежно від характеру біржових угод, котрі на них укладаються.

3. Правила біржової торгівлі.

4. Хеджування біржових операцій.

5. Правове становище оптового ринку сільськогосподарської продукції.

Теми рефератів та доповідей з проблемних питань

1. Особливості правового регулювання роздрібної торгівлі та громадського харчування

2. Правовий режим «цифрової речі» як об’єкта торговельної діяльності.
3. Міжнародний досвід регулювання діяльності електронних бірж.

Перелік ключових термінів та понять

Господарсько-торговельна діяльність, оптова торгівля, роздрібна торгівля, дистанційна торгівля, об’єкти торговельної діяльності, суб’єкти господарсько-торговельної діяльності, біржа, відкрита біржа, закрита біржа, товарна біржа, фондова біржа, регульований ринок капіталу, біржовий контракт, форвардна угода, ф’ючерсна особа, опціон, хеджування, небіржові форми організованої торгівлі, ринок.

Заняття № 17. Правове регулювання торговельних операцій на неорганізованому ринку та рекламної діяльності (2 години)

Питання для обговорення

1. Договори купівлі-продажу та поставки - основні засоби договірного оформлення прямих торговельних операцій.
2. Зміст правовідносин комерційної концесії (франчайзингу).
3. Комерційне посередництво у форматі агентської діяльності.
4. Реклама: поняття, види, законодавчі обмеження.

Питання для самостійного опрацювання

1.Контрактація сільськогосподарської продукції.
2. Виникнення та еволюція франчайзингу.
3. Правове становище субкористувача у відносинах комерційної концесії.
4. Правила укладення агентських договорів.
5. Відповідальність у сфері реклами.
6. Надання дозволів на розміщення реклами органами місцевого самоврядування.

Теми рефератів та доповідей з проблемних питань

1. Правовий режим торговельної діяльності через товарні склади.
2. Проблемні питання правового регулювання електронної комерції.
3. Засоби правового захисту споживачів від агресивної реклами

Перелік ключових термінів та понять

Договір купівлі-продажу, договір поставки, договір міни (бартеру), договір контрактації сільськогосподарської продукції, договір енергопостачання, сертифікований товарний склад, агентська діяльність, агентський договір, комерційна концесія, договір комерційної концесії, електронна комерція, реклама, рекламодавець, виробник реклами, розповсюджувач реклами, спонсор, заборони реклами.

Заняття № 18. Правові засади господарсько-фінансової діяльності. Правове регулювання банківської діяльності (2 години)

Питання для обговорення

1. Поняття та види фінансових послуг.
2. Правове становище банку.
3. Сутнісні ознаки банківського кредиту. Кредитний договір.
4. Порядок та форми розрахунків у господарському обороті.

Питання для самостійного опрацювання

1. Державне регулювання та нагляд за діяльністю з надання фінансових та супровідних послуг.
2. Класифікація банків.
3. Ліцензування банківської діяльності.
4. Види акредитивів.
5. Відповідальність за порушення правил проведення готівкових розрахунків.

Теми рефератів та доповідей з проблемних питань

1. Сучасні види банківського кредитування.
2. Практика вирішення спорів з кредитних договорів третейськими судами.
3. Правовий режим рахунку умовного зберігання (ескроу).

Перелік ключових термінів та понять

Фінансова установа, фінансова послуга, послуга, суміжна до фінансової послуги, ринок фінансових послуг, банківська діяльність, банківська послуга, банк, банківський кредит, кредитний договір, банківський рахунок, договір банківського рахунку, рахунок умовного зберігання (ескроу), кореспондентський рахунок, розрахунковий рахунок, платіжний рахунок, безготівкові розрахунки, платіжні інструкції, акредитиви, готівкові розрахунки.

Заняття № 19. Правове регулювання діяльності небанківських фінансових установ (2 години)

Питання для обговорення

1. Професійна торгівля цінними паперами: поняття, види, суб’єкти.
2. Особливості правового регулювання діяльності з управління активами інституційних інвесторів.
3. Основні документи процедури страхування.
4. Правове становище та послуги кредитних спілок і ломбардів.

Питання для самостійного опрацювання

1. Види інститутів спільного інвестування.
2. Депозитарна діяльність НБ України.

3. Правове становище банка – зберігача активів пенсійного фонду.
4. Особливості правового регулювання клірингової діяльності.
5. Нагляд за дотримання законодавства на фондовому ринку.

Теми рефератів та доповідей з проблемних питань

1. Діяльність небанківських фінансових установ - альтернатива банківському споживчому кредитування.
2. Особливості правового становища Національного депозитарію України.
3. Розвиток системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні.

Перелік ключових термінів та понять

Фондовий ринок, учасники фондового ринку, професійна діяльність на фондовому ринку, інвестиційна фірма, діяльність з управління активами інституційних інвесторів, компанія з управління активами, корпоративний фонд, пайовий фонд, депозитарна діяльність, центральний депозитарій, депозитарна установа, кліринг, регульований ринок, багатосторонній торгівельний майданчик, організований торговельний майданчик, страхування, страховик, страхувальник, договір страхування, страховий поліс, правила страхування, заява страхувальника про страховий випадок, страховий акт, пенсійний фонд, учасник пенсійного фонду, вкладник пенсійного фонду, ломбард, кредитна спілка, фінансова установа зі спеціальним статусом.

Заняття № 20. Правові форми участі держави та місцевого самоврядування у господарській діяльності (3 години)

Питання для обговорення

1. Приватизація: поняття, об’єкти та суб’єкти.
2. Договірні відносини у сфері оренди державного та комунального майна.
3. Публічно-приватне партнерство: сутність, мета, ознаки.
4. Правова природа концесії державного та комунального майна.
5. Договір про спільну діяльність як форма державно-приватного партнерства.
6. Види процедур публічної закупівлі.

Питання для самостійного опрацювання

1. Порядок приватизації.
2. Перелік об’єктів права державної та комунальної власності, що не можуть передаватися в оренду.
3. Етапи передачі в оренду державного та комунального майна.
4. Зміст та форма угоди про розподіл продукції.
5. Правове регулювання контролю за здійсненням закупівель.
6. Доступ до інформації про використання публічних коштів.

Теми рефератів та доповідей з проблемних питань

1. Переваги та недоліки договірної моделі публічно-приватного партнерства (на прикладі Великобританії).
2. Особливості переговірної процедури публічних закупівель продукції, робіт та послуг.
3. Актуальні тенденції реалізації концесійних проектів в Україні та за кордоном.

Перелік ключових термінів та понять

Приватизація державного або комунального майна, об'єкти малої приватизації, об'єкти великої приватизації, державні органи приватизації, покупці об'єктів приватизації, способи приватизації, оренда державного та комунального майна, орендодавець державного майна, орендар державного майна, договір оренди державного та комунального майна, державно-приватне партнерство, концесія, угода про розподіл продукції, публічна закупівля, відкриті торги, конкурентний діалог, торги з обмеженою участю, переговорна процедура закупівлі, договір про закупівлю.

Заняття № 21. Правове регулювання інвестиційної та інноваційної діяльності (2 години)

Питання для обговорення

1. Договірне оформлення інвестиційної діяльності.
2. Характерні риси інноваційної діяльності.
3. Види та форми іноземних інвестицій.
4. Поняття публічного управління інвестиційною діяльністю та шляхи його здійснення.

Питання для самостійного опрацювання

1. Об'єкти інвестиційної діяльності у сфері господарювання.
2. Напрями інноваційної діяльності.
3. Поняття та значення інноваційного проекту.
4. Правове регулювання повернення (репатріації) іноземних інвестицій.
5. Державна реєстрація інноваційних проектів.

Теми рефератів та доповідей з проблемних питань

1. Місце інвестиційного договору у системі господарських договорів;
2. Податковий режим товарів, що ввозяться на митну територію України для потреб наукових, індустріальних та технологічних парків.
3. Інвестиційне законодавство Гонконгу і Тайваню як засіб успішного залучення іноземних інвестицій в економіку.

Перелік ключових термінів та понять

Інвестиції, капітальні інвестиції, фінансові інвестиції, прямі інвестиції, портфельні інвестиції, інвестиційна діяльність, об’єкти інвестиційної діяльності, інвестор, реципієнт, інвестиційний договір, інновації, інноваційна діяльність, інноваційний проект, *договір на створення і передачу науково-технічної продукції*, технологічний парк, науковий парк, інноваційне підприємство, іноземні інвестиції, гарантії іноземним інвесторам.

Заняття № 22. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Спеціальні режими господарювання.

(2 години)

Питання для обговорення

1. Поняття та особливості правового режиму зовнішньоекономічної діяльності.
2. Зовнішньоекономічний договір (контракт).
3. Правовий режим надзвичайного стану.
4. Особливості господарської діяльності в умовах воєнного стану.

Питання для самостійного опрацювання

1. Адаптація законодавства України про зовнішньоекономічну діяльність до законодавства Європейського Союзу.
2. Правові режими імпорту товарів, що імпортуються з держав - членів Світової організації торгівлі.
3. Вимоги до впливу технічних бар’єрів в торгівлі під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності.
4. Особливості здійснення господарської діяльності на державному кордоні України.
5. Особливості здійснення господарської діяльності в санітарно-захисних та інших охоронних зонах, на територіях і об'єктах, що особливо охороняються.
6. Режим здійснення господарської діяльності у виключній (морській) економічній зоні України.

Теми рефератів та доповідей з проблемних питань

1. Проблема суміщення потреби у свободі зовнішньоекономічної діяльності та обмежень, впроваджених у зв’язку із воєнним станом та терористичною агресією рф.
2. Проблеми застосування колізійних приватно-правових норм у зовнішньоекономічних договірних зобов’язаннях.
3. Правові позиції Верховного Суду у спорах щодо здійснення суб’єктами господарювання розрахунків в іноземній валюті за зовнішньоекономічними контрактами.

Перелік ключових термінів та понять

Зовнішньоекономічна діяльність, суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності, ліцензування зовнішньоекономічних операцій, квотування у сфері зовнішньоекономічної діяльності, правові режими імпорту товарів, що імпортуються з держав - членів Світової організації торгівлі, субсидований імпорт, демпінговий імпорт, зовнішньоекономічний договір, граничні строки розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів, спеціальні режими господарювання, надзвичайний стан, воєнний стан, господарська діяльність у Збройних Силах.

ЗАДАЧІ, ЗАВДАННЯ, ПРАКТИЧНІ СИТУАЦІЇ

Розв'язування ситуаційних завдань виконується у письмовій формі за такою схемою:

1) прочитати текст завдання і проаналізувати викладені обставини;

2) визначити питання, на які потрібно дати відповіді для вірного вирішення завдання;

3) навести конкретні положення законодавства та теоретичні позиції, за допомогою котрих належить аргументувати відповідь.

Вирішення повинно бути обґрунтованим, детальним, мотивованим і містити конкретні посилання на відповідні джерела.

Змістовий модуль 1. Методологічні основи господарського права. Суб'єкти господарського права

Заняття № 1. Господарська діяльність

1. Застосування законодавства про відповідальність за провадження підприємницької діяльності без державної реєстрації як суб'єкта господарювання

Розв'язання задачі. Орган Державної податкової служби склав протокол про адміністративне правопорушення та надіслав його до районного суду з метою застосування до фізичної особи санкції, передбаченої у ст. 164 КУпАП за провадження підприємницької діяльності без державної реєстрації як суб'єкта господарювання. Фактичною підставою для складання протоколу про адміністративне правопорушення та надсилання його до суду для розгляду справи послугувало те, що фізична особа - власник сільськогосподарської техніки (трактора та навісного обладнання), на підставі договорів підряду (більше 20 договорів) за плату здійснював сільськогосподарські роботи.

У письмовому поясненні фізична особа, яка притягалася до адміністративної відповідальності, просила суд відмовити у покладанні на неї адміністративного штрафу і вказувала, що жодної господарської діяльності вона не вела, робота виконувалася нею на підставі цивільно-правових договорів підряду, з яких вона сплатила податок на доходи фізичних осіб (розділ IV «Податок на доходи фізичних осіб» ПК України, п. 164.2.2 та інші). На підтвердження своїх тверджень фізична особа пред'явила відповідні цивільно-правові договори, акти передачі-приймання робіт (із зазначенням їх обсягу та вартості), а також платіжні документи по сплаті податку із всієї суми отриманої ним оплати (яка одержувалася готівкою).

Яке рішення, на Вашу думку, повинен прийняти суд?

2. Зміст поняття «господарська діяльність» у різних галузях права

Вирішення завдання. Опрацюйте визначення господарської діяльності, приведене у п. 14.1.36 ПК України (господарська діяльність - діяльність особи,

що пов'язана з виробництвом (виготовленням) та/або реалізацією товарів, виконанням робіт, наданням послуг, спрямована на отримання доходу і проводиться такою особою самостійно та/або через свої відокремлені підрозділи, а також через будь-яку іншу особу, що діє на користь першої особи, зокрема за договорами комісії, доручення та агентськими договорами). Проаналізуйте його зміст, вкажіть відмінності від поняття господарської діяльності, що міститься у ч. 1 ст. 2 Закону України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» та поясніть - чим, на Вашу думку, зумовлені відмінності у вказаних формулюваннях?

3. Практичні питання ідентифікації фактів господарської діяльності

Аналіз практичної ситуації. Директор підприємства:

а) пригостив чашечкою кави сусіда, що зайшов до нього в гості у вихідний день;

б) придбав у кафе і випив чашечку кави по дорозі на роботу;

в) разом з клієнтами випив чашечку кави під час ділової зустрічі на підприємстві, яке він очолює.

Які із вказаних дій можна кваліфікувати як факти господарської діяльності зі сторони суб'єктів, що брали участь в описаних ситуаціях?

Заняття № 2. Публічне управління господарською діяльністю

1. Співвідношення приватних та публічних інтересів при реалізації господарського нагляду (контролю)

Розв'язання задачі. Під час перевірки банку уповноважені особи НБ України пред'явили вимогу про надання їм інформації стосовно фізичної особи, яка набула у банку істотної участі без письмового дозволу регулятора (більше 10 % акцій банку). Свою вимогу вони обґрунтували ст. 72 Закону України «Про банки і банківську діяльність», згідно з котрою НБ України має право здійснювати перевірку осіб, які охоплюються його наглядовою діяльністю, і ці особи зобов'язані надавати затребувану інформацію на запит уповноважених осіб НБ України.

Власник істотної участі відмовився надавати інформацію, що вимагалася інспекторами, з посиланнями на статті 21, 32 та 64 Конституції України. Зверніть увагу на те, що відповідно до ст. 8 Конституції України закони та інші нормативно-правові акти приймаються на підставі Конституції України та повинні відповідати їй. Норми Конституції України є нормами прямої дії та мають найвищу юридичну силу.

Оцініть правові позиції сторін у цій суперечці.

2. Розмежування компетенції органів владного господарського управління та суб'єктів організаційно-господарських повноважень

Вирішення завдання. Органи державної влади та місцевого самоврядування володіють значними організаційно-господарськими повноваженнями та,

реалізуючи їх, вступають в організаційно-господарські відносини із державними та комунальними підприємствами, чиїми корпоративними правами вони управляють (наприклад, призначають та відкликають склад їх органів управління, визначають програми діяльності, приймають рішення про реорганізацію чи ліквідацію тощо). Дайте аргументовану відповідь на таке питання: чи є здійснення організаційно-господарських повноважень частиною владного господарського регулювання та нагляду, що здійснюються органами держави та місцевого самоврядування?

3. Застосування законодавства про ліцензування господарської діяльності.

Аналіз практичної ситуації. Підприємство, яке здійснює ліцензовані види діяльності, змінило найменування та місцезнаходження. Чи потрібно, на Вашу думку, підприємству у зв'язку з цим одержувати нові ліцензії, незважаючи на те, що строк дії отриманих раніше ліцензій ще не закінчився? Для відповіді зверніться до ст. 15 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності».

Заняття № 3. Господарське право та господарське законодавство

1. Значення судового прецедента для вирішення спорів та регулювання господарських правовідносин

Розв'язання задачі. У ході розгляду господарського спору позивач у засіданні надав судді постанову Верховного Суду, котрою, за твердженням позивача, було вирішено близький за змістом спір між іншими суб'єктами господарювання, однак не щодо спірної земельної ділянки, а щодо об'єкта комерційної нерухомості (виробничого цеху). Позивач вказав, що у спірних правовідносинах він діяв відповідно до правового висновку, викладеного у цій постанові.

Суддя місцевого господарського суду вказав, що постанови Верховного Суду є обов'язковими до застосування учасниками правовідносин та використав зміст наданого прецедента в якості обґрунтування щодо вирішення спору, який він розглядав. Чи вірно, на Вашу думку, вчинив суддя? Для відповіді використайте судову практику, наприклад, постанову Верховного Суду у справі № 233/2021/19 від 12 жовтня 2021 р.

2. Вирішення колізій, наявних у чинному господарському законодавстві

Вирішення завдання. Відповідно до ст. 4 Закону України «Про обіг векселів в Україні» від 5 квітня 2001 р. № 2374-III видавати переказні і прості векселі можна лише для оформлення грошового боргу за фактично поставлені товари, виконані роботи, надані послуги, за виключенням фінансових банківських векселів, векселів Фонду гарантування вкладів фізичних осіб та фінансових казначейських векселів. У Женевській конвенції 1930 р., якою запроваджено Уніфікований закон про переказні векселі та прості векселі, відповідні обмеження відсутні. Україна приєдналася до вказаної конвенції через прийняття Закону України від 6 липня 1999 р. № 826-XIV.

Дайте відповідь на питання: чому до регулювання вексельних правовідносин в Україні застосовуються обмежувальні приписи Закону України «Про обіг векселів в Україні», а не положення Уніфікованого закону про переказні векселі та прості векселі? Адже відповідно до ч. 2 ст. 19 Закону України «Про міжнародні договори України» якщо міжнародним договором України, який набрав чинності в установленому порядку, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені у відповідному акті законодавства України, то застосовуються правила міжнародного договору.

3. Рекомендації як засіб впливу на правову поведінку у сфері господарювання

Аналіз практичної ситуації. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку рішенням від 12 березня 2020 р. № 118 затвердила «Кодекс корпоративного управління: ключові вимоги і рекомендації», котрий з формальної точки зору є необов'язковим для акціонерних товариств та інших компаній. Поясніть, чому у такій ситуації багато із них адаптували свою практику корпоративного управління до положень вказаного кодексу? Відповідь аргументуйте посиланнями на зміст вказаного Кодексу.

4. Дослідження співвідношення господарсько-правового закону та локального акту (статуту) господарської організації – юридичної особи приватного права

Аналіз практичної ситуації. Відповідно до ч. 2 ст. 75 Закону України «Про акціонерні товариства» засідання наглядової ради є правомочним, якщо в ньому бере участь більше половини її складу, за умови, що інше не передбачено статутом акціонерного товариства. Акціонери ПрАТ «Перспектива» вирішили у статуті товариства встановити, що засідання наглядової ради цього товариства є правомочним, якщо у ньому бере участь не менше четверті її складу, і відповідну редакцію статуту було зареєстровано. Чи було правомірним, на Вашу думку, рішення викласти відповідне положення статуту у такій редакції? Для обґрунтування відповіді використайте судову практику, наприклад, постанову Верховного Суду від 15 червня 2022 р. у справі № 910/6685/21 (п. 93- п. 96).

Заняття № 4. Суб'єкти господарського права. Суб'єкти господарювання

1. Вирішення питання про адекватну правову форму суб'єкта господарювання

Розв'язання задачі. Адвокат порадив своєму клієнту, який планував виконувати роботи з ремонту автомобілів, утриматися від заснування підприємства у формі ТОВ для ведення цієї діяльності, позаяк у такому випадку клієнт понесе значні засновницькі витрати, буде змушений платити юристу та бухгалтеру, а також покривати інші супутні витрати, що виникають у відповідної господарської організації. Натомість адвокат запропонував клієнту економніший варіант: зареєструватися у якості фізичної особи – підприємця, розгорнути свою діяльність, використавши спрощену систему оподаткування, обліку та звітності,

і вже пізніше прийняти зважене рішення про доцільність чи недоцільність створення господарської організації.

Наскільки обґрунтованою, на Вашу думку, є ця консультація?

2. Визначення меж участі у господарських правовідносинах фізичних осіб, позбавлених господарської правосуб'єктності

Вирішення завдання. Фізична особа у порядку представництва за винагороду уклала від імені підприємства два договори поставки з іншими суб'єктами господарювання, діючи:

- у першому випадку на підставі договору доручення (ст. 1000 та інші статті глави 68 ЦК України);

- у другому випадку на підставі договору про комерційне посередництво (ст. 243 ЦК України).

Чи впливає на легітимність дій, вчинених фізичною особою, те, що вона не зареєстрована як підприємець, а тому у неї відсутня господарська правосуб'єктність?

3. Практичні питання реалізації господарської компетенції юридичної особи, наданої відокремленому підрозділу (філії господарської організації), у договірних відносинах

Аналіз практичної ситуації. Преамбула договору поставки, який використовувався у діяльності філії господарської організації (товариства з обмеженою відповідальністю), була сформульована так:

«Філія № 1 ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ОРІОН», від імені якої на підставі Положення про філію діє її директор Павленко І.І., далі по тексту – Постачальник, з однієї сторони, та ……..».

Надайте свої пропозиції стосовно коректного формулювання у договорі вказівки на сторону договору та на підставу повноважень її керівника.

Заняття № 5. Підприємство: поняття, види та форми об'єднання

1. Практика застосування законодавства, що регулює правове становище підприємств, єдиним засновником (учасником, акціонером) яких є держава.

Розв'язання задачі. Публічне акціонерне товариство «Х», 100 % акцій якого належало державі, протягом тривалого періоду рентабельно працювало, використовуючи у своїй діяльності за цільовим призначенням основні засоби, внесені до його статутного капіталу при створенні. Однак міністерство, до компетенції якого було віднесене управління державною власністю (акціями, емітованими ПАТ «Х»), видало наказ про вилучення частини основних засобів цього підприємства з метою їх передання державному підприємству «Y». Керівник підприємства «Х» відмовився від виконання цього наказу з тих підстав, що, по-перше, у разі вилучення частини основних засобів унеможливиться виробнича діяльність підпорядкованого йому підприємства; по-друге, міністерство не наділене повноваженнями на пряме розпорядження майном, закріпленим за підприємством «Х»; по-третє, вилучити майно, внесене до

статутного капіталу, можливо лише шляхом відповідного зменшення розміру статутного капіталу та державної реєстрації змін у статуті державного підприємства, а не директивним шляхом.

Чия правова позиція, на Вашу думку, є правильною?

2. Особливості організації та здійснення майнових і управлінських процесів в об'єднаннях підприємств

Розв'язання задачі. На установчих зборах корпорації серед представників підприємств – засновників виникла суперечка про необхідність передбачити в установчому документі корпорації створення статутного капіталу. Як, на Вашу думку, повинне бути вирішене це питання виходячи із змісту законодавства, що регулює правове становище об'єднань підприємств?

3. Зміст і застосування законодавства про види та організаційні форми підприємств

Вирішення завдання. Згідно з ч. 1 ст. 13 Закону України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» з 28 серпня 2025 р. створення юридичних осіб в організаційно-правових формах державного підприємства (державного комерційного підприємства, державного некомерційного підприємства, казенного підприємства), комунального підприємства (комунального комерційного підприємства, комунального некомерційного підприємства), спільного комунального підприємства, приватного підприємства, іноземного підприємства, дочірнього підприємства, підприємства об'єднання громадян (релігійної організації, профспілки), підприємства споживчої кооперації забороняється.

Чи доцільно, на Вашу думку, законом обмежувати види підприємств? Можливо, краще дозволити створення будь-яких видів підприємств за розсудом їх засновників, а також зняти інші наявні вимоги у цій сфері, наприклад, стосовно розміру статутного капіталу підприємств?

4. Практика організаційної взаємодії сторін договору простого товариства

Аналіз практичної ситуації. Зважаючи на те, що обсяг виробничої діяльності, що здійснювалася учасниками простого товариства, був дуже значний, вони вирішили на паритетних засадах створити виконавчу дирекцію договору про спільну діяльність на чолі з генеральним директором. Було укладено відповідний додатковий договір до договору про спільну діяльність. До повноважень виконавчої дирекції було віднесене прийняття низки рішень стосовно ведення спільних справ учасників без потреби у схваленні прийнятих рішень учасниками. Правочини, що укладалися у порядку виконання рішень дирекції, на підставі протоколу засідання виконавчої дирекції підписував генеральний директор з прикладенням спеціально виготовленої печатки.

Чи правомірно, на Вашу думку, поступили учасники договору про спільну діяльність?

Заняття № 6. Правове становище підприємницького товариства

1. Ідентифікація особливостей правової природи видів господарських товариств

Вирішення завдання. Припустимо, що повному товариству буде надано право випускати акції без зміни інших особливостей його правового становища. Чи можливо його на цій підставі вважати акціонерним товариством?

2. Практичні питання покладання на господарську організацію майнової відповідальності за боргами її учасника

Розв'язання задачі. У процесі виконання рішення суду про стягнення з фізичної особи грошового боргу державний виконавець описав та вилучив для наступної реалізації майно, що належало ТОВ, в якому боржник мав частку. Чи правомірними, на Вашу думку, є дії державного виконавця? Для підготовки відповіді зверніть увагу на ст. 22 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю».

3. Реалізація права суб'єкта організаційних повноважень (власника) на вибір виду підприємства

Аналіз практичної ситуації. Після того, як акціонер ПрАТ скупив акції всіх інших акціонерів і, таким чином, став єдиним акціонером товариства, він шляхом прийняття відповідного рішення вирішив реорганізувати ПрАТ в ТОВ. Однак державний реєстратор відмовив у проведенні державної реєстрації на підставі п. 5 ч.1 ст. 28 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань», мотивуючи це тим, що згідно з ч. 4 ст. 153 ЦК України АТ може складатися з однієї особи у разі придбання акціонером усіх акцій товариства. Тому, як зазначив державний реєстратор, подані документи суперечать вимогам Конституції та законів України. Чи відповідає позиція державного реєстратора чинному законодавству?

Змістовий модуль 2. Правові засади суспільного виробництва та суспільного споживання

Заняття № 7. Майнова основа господарювання

1. Дослідження специфіки господарського обороту нематеріальних речей

Розв'язання задачі. Позикодавець та позичальник уклали договір застави цінних паперів (акцій), яким забезпечили виконання зобов'язань за договором позики. Оскільки акції були випущені в електронній формі та обліковувались на рахунку в цінних паперах у депозитарній установі, сторони, укладаючи договір застави, виходили з того, що їм слід керуватися не правилами застави речей, а правилами застави майнових прав (розділ 5 Закону України «Про заставу»). Чи правильно, на вашу думку, сторони договору застави застосували чинне законодавство?

2. Ідентифікація правової природи документів, що посвідчують майнові права

Вирішення завдання. Відповідно до ст. 8 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» цінний папір - це документ (електронний документ), що посвідчує майнові та інші права його власника, які виникають внаслідок вчинення одного чи декількох правочинів (емісії або видачі цінного папера), та має грошовий вираз.

Чи є, на Вашу думку, цінним папером лотерейний білет, на який припав виграш?

3. Визначення правових особливостей окремих об'єктів речових прав (грошей)

Аналіз практичної ситуації. Між юристами банку виникла суперечка стосовно того, як належить описувати зобов'язання позичальника у кредитному договорі. Одна группа вважала, що доцільно формулювати предмет договору так: «На умовах договору банк передає позичальнику гроші у строкове володіння та цільове користування». Інша група юристів вважала, що формулювання повинне бути іншим: «На умовах договору банк передає позичальнику гроші у власність». Надайте свої рекомендації стосовно відповідних формулювань. Опрацюйте п. 27 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про фінансові послуги та фінансові компанії», ст.1054 ЦК України, 14.1.258 ПК України.

Заняття № 8. Господарсько-правові режими майна. Право інтелектуальної власності у сфері господарювання

1. Визначення підстав та процедури переходу права власності на основні засоби

Розв'язання задачі. Автотранспортне підприємство взяло в оренду з правом викупу в іншого підприємства автотранспортні засоби. Після спливу договірного строку оренди орендар відмовився повернути власнику автотранспортні засоби, оскільки мав намір їх придбати та, більше того, самовільно переказав власнику суму їх залишкової балансової вартості. Дайте обґрунтовану відповідь на питання: чи перейшло до орендаря право власності на спірні автотранспортні засоби?

2. Практичне значення категорії «форма власності» у господарському законодавстві

Вирішення завдання. У законодавстві України є вказівки на підприємства, які діють на основі колективної власності (наприклад, у Законі України «Про колективні сільськогосподарські підприємства»). Чи є це, на Вашу думку, достатньою підставою для того, щоб визнати існування у правовому полі України окремої колективної форми власності?

3. Практичні питання ідентифікації окремих об'єктів права промислової власності

Аналіз практичної ситуації. На бланку підприємства було зображено його логотип (стилізоване різнокольорове написання скороченого найменування

підприємства). Між працівниками юридичного відділу підприємства виник спір про те, яким чином захистити цей логотип від використання його третіми особами - шляхом його реєстрації в якості знаку для товарів і послуг (тобто як торговельної марки) чи через реєстрацію логотипу в якості комерційного (фірмового) найменування. Як, на Вашу думку, належить вирішити цю суперечку?

Заняття № 9. Господарські зобов'язання

1. Підстави для визнання судами недійсними господарських зобов'язань

Розв'язання задачі. Орган Державної податкової служби України звернувся до господарського суду з позовом про визнання недійсним договору комісії між підприємствами. За цим договором комітент передав комісіонеру для реалізації за регульованим тарифом природний газ. Податківці виходили з того, що комітент передав комісіонеру природний газ на реалізацію протиправно, не маючи відповідної ліцензії на таке постачання газу. В той же час, згідно зі ст. 9 Закону України «Про ринок природного газу» господарська діяльність на ринку природного газу, пов'язана з його транспортуванням, розподілом, зберіганням, наданням послуг установки LNG, постачанням природного газу, провадиться за умови отримання відповідної ліцензії. Згідно з ч. 1 ст. 227 ЦК України правочин юридичної особи, вчинений нею без відповідного дозволу (ліцензії), може бути визнаний судом недійсним. Яке рішення, на Вашу думку, повинен прийняти суд?

2. Застосування законодавства, що регулює припинення господарських зобов'язань

Вирішення завдання. Відповідно до ч. 1 ст. 601 ЦК України 1. Зобов'язання припиняється зарахуванням зустрічних однорідних вимог, строк виконання яких настав, а також вимог, строк виконання яких не встановлений або визначений моментом пред'явлення вимоги.

Дайте відповідь на питання про те, чи можуть суб'єкти господарювання (підприємство та банк) припинити зарахуванням зустрічні грошові зобов'язання, одне з яких виражене у гривні (кредитне зобов'язання підприємства перед банком), а інше – у ЄВРО (зобов'язання стосовно повернення валютного депозиту підприємства, розміщеного у банку)? Для вирішення завдання опрацюйте відповідну судову практику.

3. Практичні питання виконання господарських зобов'язань

Аналіз практичної ситуації. Позичальник (фізична особа – підприємець) звернувся до банку з пропозицією про погашення простроченого кредиту шляхом внесення готівкою у касу банку 210000 гривень, хоча у кредитному договорі передбачалося, що платежі по поверненню коштів кредиту позичальник повинен виконувати у безготівковій формі. Яке рішення, на Вашу думку, повинен прийняти банк? Надайте рекомендації. Врахуйте вимоги «Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні», що затверджене постановою Правління НБ України від 29.12.2017 № 148 (п. 5, 6, 7 та 8 розділу II тощо).

Заняття № 10. Господарські договори

1. Укладення господарських договорів: законодавчі правила, практика їх виконання та наслідки порушення

Розв'язання задачі. Після одержання кредиту виявилося, що один примірник кредитного договору містить умову про те, що відсотки сплачуються щомісячно (екземпляр банку), а інший примірник (примірник позичальника) – що відсотки сплачуються щоквартально. Така ситуація виникла через те, що кожна сторона самостійно заповнила пустий рядок у своєму примірнику договору. При цьому у обох примірниках договору було застереження про те, що якщо між текстами примірників виникають розбіжності, то слід керуватися примірником договору, який є у банку. Позичальник після одержання кредиту взагалі не сплачував відсотки, мотивуючи це тим, що договір кредиту є неукладеним. Банк звернувся до суду за розірванням договору кредиту і за стягненням з позичальника заборгованості за кредитом, відсотками та пені у розмірі, передбаченому договором. Позичальник у відзиві на позов вказав, що договірні відносини взагалі не виникли, тому для застосування положень договору та для його розірвання немає підстав. Як, на Вашу думку, повинен вирішити цей спір суд?

2. Нормативне регулювання та практика оформлення господарських договорів

Вирішення завдання. Згідно зі ст. 208 ЦК України у письмовій формі належить вчиняти правочини між юридичними особами, а також правочини між фізичною та юридичною особою, крім правочинів, передбачених ч. 1 ст. 206 цього Кодексу (це правочини, що виконуються в момент їх укладення). Чи означає це, що фізичні особи – підприємці не пов'язані обов'язком дотримуватися письмової форми господарських договорів у ситуації, коли їх сторонами є лише вони? Обґрунтуйте свою точку зору.

3. Практичні питання внесення змін до господарського договору

Аналіз практичної ситуації та надання рекомендацій. Після того, як два підприємства уклали між собою договір поставки, покупець електронним листом надіслав постачальнику розпорядження про зміну місця доставки продукції та перенесення на більш пізній термін строку поставки. Постачальник виконав поставку на змінених покупцем умовах, після чого поставлена продукція останнім була прийнята по акту без зауважень, а також оплачена у повному обсязі.

Чи не порушили сторони у даній ситуації правила внесення змін до господарських договорів та чи не створили вони для себе додаткових ризиків такими діями? Для відповіді зверніться до статей 653 та 654 ЦК України.

Заняття № 11. Господарсько-правова відповідальність

1. Підстави застосування штрафних санкцій (пені) за невиконання договірних господарських зобов'язань

Розв'язання задачі. У договорі поставки було передбачено, що покупець здійснює на користь постачальника передоплату у повній ціні продукції, що повинна бути поставлена. Обов'язок здійснити передоплату у встановлений строк покупець не виконав, внаслідок чого продавець звернувся до суду з позовом про розірвання договору поставки та стягнення з покупця передбаченої договором суми пені. Покупець у відзиві на позов просив суд відмовити позивачу в повному обсязі, оскільки, по-перше, у договорі поставки було вказано, що він вступає в силу з моменту здійснення передоплати (тобто за логікою покупця цей договір не відбувся), а по-друге - у продавця не виникло збитків (адже і поставка не мала місця).

Яке рішення, на Вашу думку, повинен прийняти господарський суд?

2. Стягнення матеріального відшкодування моральної шкоди, спричиненої господарським правопорушенням

Вирішення завдання. Згідно зі ст. 23 ЦК України особа має право на відшкодування моральної шкоди, завданої внаслідок порушення її прав. Вкажіть, у яких випадках закон передбачає стягнення такого відшкодування? Чим, на Вашу думку, пояснюється те, що кількість таких випадків стосовно господарських правопорушень є досить обмеженою?

3. Практичні питання звільнення від господарської відповідальності з підстави дії обставин непереборної сили

Аналіз практичної ситуації. Підприємство-постачальник внаслідок повені не змогло виконати поставку, передбачену договором. Чи може підприємство бути звільненим від відповідальності за порушення договірного зобов'язання з підстави дії обставин непереборної сили, якщо договором не передбачено можливості звільнення сторони від відповідальності за наявності таких обставин? При відповіді зверніться до ст. 617 ЦК України, ст. 14-1 Закону України «Про торгово-промислові палати в Україні» та проаналізуйте відповідну практику Верховного Суду.

Заняття № 12. Правове регулювання банкрутства

1. Правові наслідки вчинення боржником фраудаторних правочинів у процедурі банкрутства

Розв'язання задачі. До господарського суду надійшло клопотання представника банку про закриття провадження у справі про неплатоспроможність фізичної особи-підприємця з підстави, передбаченої п. 2 ч. 7 ст.123 КУзПБ. В обґрунтування клопотання заявник вказав на факт реєстрації за два місяці перед поданням боржником заяви про банкрутство на дружину боржника права власності на усю квартиру, що до цього перебувала у спільній власності подружжя, та на факт зняття боржником з обліку зареєстрованого за ним транспортного засобу у зв`язку із його вибраковкою. Таким чином, за логікою представника банку, боржник штучно створив свою неоплатність, щоб скористатися пільгами, що передбачені у процедурі неплатоспроможності, в це

свідчить про намагання ухилення боржника від погашення боргів перед кредиторами.

У запереченнях на клопотання боржник вказав, що банк не надав доказів на підтвердження того, що реєстрація на дружину боржника права власності на усю квартиру була здійснена з метою ухилення боржника від погашення боргу перед кредиторами. Також він відзначив, що факт зняття боржником з обліку зареєстрованого за ним транспортного засобу у зв`язку із його вибраковкою не свідчить про те, що це майно було зареєстроване на іншого члена сім`ї з метою ухилення боржника від погашення боргу перед кредиторами. Отже, вказував боржник, наведені банком факти не є такими, з наявністю яких п. 2 ч. 7 ст. 123 КУзПБ передбачає можливість закриття провадження у справі про неплатоспроможність фізичної особи.

Проаналізуйте практику Верховного Суду у справах про банкрутство фізичних осіб-підприємців у таких спорах та оцініть обґрунтованість правових позицій сторін.

2. Вирішення питання про доцільність ініціювання процедури банкрутства як способу захисту порушених суб'єктивних прав

Вирішення завдання. Адвокат порекомендував клієнту замість того, щоб подавати позов про стягнення боргу, звернутися до суду із заявою про порушення провадження у справі про банкрутство боржника. Він вказав, що у КУзПБ відсутні вимоги щодо розміру боргу та трьохмісячного строку його непогашення у процесі виконавчого провадження, як це було раніше закріплено у Законі України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», а судовий збір менший, ніж той, що повинен бути сплачений клієнтом при поданні майнового позову.

Наскільки, на Вашу думку, така рекомендація відповідає інтересам клієнта?

3. Визначення наявності підстави для звільнення від сплати судового збору за подання заяви кредитора

Аналіз практичної ситуації. У ч. 3 ст. 45 КУзПБ зазначено, що до заяви кредитора в обов`язковому порядку додаються докази сплати судового збору. Однак керівник податкового органу дав вказівку не сплачувати судовий збір, встановлений для таких випадків пп. 10 п. 2 ч. 2 ст. 4 Закону України «Про судовий збір» (два розміри прожиткового мінімуму для працездатних осіб). На заперечення начальника юридичного відділу він відповів, що згідно з п. 27 ч. 1 ст. 5 Закону України «Про судовий збір» передбачено звільнення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, його територіальних органів від сплати судового збору в частині стягнення сум податкового боргу, заборгованості зі сплати єдиного внеску на загальнообов`язкове державне соціальне страхування.

Проаналізуйте ці положення законодавства, а також правові висновки ВС України та дайте аргументовану відповідь на питання: чи повинні податкові органи сплачувати судовий збір при зверненні у справі про банкрутство з заявою про визнання кредиторських вимог?

Заняття № 13. Засоби правової охорони і захисту господарських прав та інтересів

1. Законодавчі правила та практика застосування досудового (претензійного) врегулювання господарського спору

Розв'язання задачі. Вантажовідправник звернувся із позовом до залізниці призначення про відшкодування вартості вантажу, який прибув із недостачею. У судовому засіданні відповідач звернувся до суду із клопотання залишити подану позовну заяву без розгляду, мотивуючи це тим, що позивач не подав відповідачу претензію, як це передбачене Угодою про міжнародне залізничне сполучення та Конвенцією про міжнародні залізничні перевезення, які є чинними для України. Позивач на це пояснив, що ЦК України та ГПК України на законодавчому рівні закріпили необов'язковість досудового врегулювання спорів, включаючи спори, що виникають із договору перевезення. Відповідні зміни внесені і до Статуту залізниць України постановою КМ України від 25 грудня 2002 р. № 1973. Яке рішення, на Вашу думку, повинен прийняти суд? Використайте ст. 19 ГПК України та тексти вказаних міжнародних договорів.

2. Дослідження можливостей захисту прав за укладеним договором

Вирішення завдання. Керівник підприємства уклав договір поставки в останній день роботи на підприємстві, і в той же день покупець переказав передоплату за продукцію, котру підприємство повинне було йому відвантажити. Новий керівник після ознайомлення із вже укладеним договором дійшов до висновку про те, що він не є вигідним для підприємства та заявив контрагенту, що позаяк договір був укладений за підписом вже звільненого керівника, ні він особисто, ні підприємство не мають жодних підстав виконувати цей договір. Наскільки обґрунтованою є така позиція? До яких дій може вдатися інша сторона договору для того, щоб захистити свої інтереси?

3. Вибір адекватного засобу (шляху) захисту порушених прав та законних інтересів суб'єкта господарювання

Аналіз практичної ситуації. У договорі поставки сторони не зафіксували місце здійснення поставки. Постачальник, який одержав передоплату, не маючи можливості виконати свої зобов'язання, звернувся до господарського суду з позовом про визнання договору поставки неукладеним.

Проаналізуйте перспективу судового захисту прав постачальника та надайте рекомендації стосовно його дій у ситуації, що склалася.

Заняття № 14. Правова охорона і захист державою засад суспільного виробництва та суспільного споживання у ринковій економіці

1. Розмежування сфер застосування законодавства про захист економічної конкуренції та про природні монополії

Розв'язання задачі. АМК України застосував до підприємства санкцію за порушення законодавства про захист економічної конкуренції, а саме - на

підприємство було покладено штраф, передбачений у ст. 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку. Підприємство звернулося до адміністративного суду із позовом про визнання такого рішення АМК України протиправним та його скасування. В якості обґрунтування підприємство вказало, що воно працює у сфері природної монополії (централізоване водопостачання та водовідведення), де конкуренція як така відсутня, а тому слід керуватися положеннями Закону України «Про природні монополії», в якому такий склад правопорушення як зловживання монопольним (домінуючим) становищем взагалі не передбачений. Крім цього, зазначив позивач, АМК України не наділений компетенцією на застосування санкцій до суб'єктів природних монополій.

Яким, на Вашу думку, повинне бути рішення суду?

2. Ідентифікація суміжних складів правопорушень у вигляді недобросовісної конкуренції

Розв'язання задачі. За недобросовісну конкуренцію у вигляді поширення інформації, що вводить в оману, АМК України наклав на туристичну фірму стягнення у вигляді штрафу. Фактичною підставою для застосування санкції послугувало оприлюднення компанією неправдивої реклами про те, що вона організовує найкращий дитячий відпочинок за кордоном, хоча умови та ціна відпочинку були звичайними. Туристична фірма у поясненнях вказала, що у Законі України «Про захист від недобросовісної конкуренції» (ст. 7) у якості правопорушення передбачається лише порівняльна реклама, а такий склад правопорушення, як неправдива реклама, відсутній. Крім цього, штрафи за недобросовісну конкуренцію повинні накладатися у випадку, якщо має місце заява особи, чиї права порушені недобросовісною конкуренцією (ст. 28 Законі України «Про захист від недобросовісної конкуренції»), а не за власною ініціативою АМК України, як це мало місце у цьому конкретному випадку. Проаналізуйте обґрунтованість правової позиції туристичної компанії.

3. Дослідження питання про співвідношення нормативних документів зі стандартизації

Аналіз практичної ситуації. У дружній бесіді адвокат порекомендував своєму товаришу при придбанні продуктів харчування обирати лише ті товари, які випускаються згідно із національними стандартами України, та уникати придбання продукції, що випускається відповідно до технічних умов. Наскільки обґрунтованою, на Вашу думку, є така консультація?

Змістовий модуль 3. Особливості правового регулювання окремих галузей та сфер господарської діяльності

Заняття № 15. Господарсько-правове регулювання у сфері матеріального виробництва

1. Застосування законодавства про державне регулювання господарської діяльності у сфері капітального будівництва

Розв'язання задачі. Підприємство господарським способом спорудило склад, необхідний йому для зберігання виготовленої продукції. Органом контролю було встановлено, що при спорудженні складу підприємство здійснювало будівельні та монтажні роботи, що потребують ліцензування згідно із п. 9 ч. 1 ст. 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності». У поясненні на акт перевірки керівник підприємства зазначив, що здійснення будівельних робіт для власних потреб та власними силами підприємства, тобто господарським способом, не потребує ліцензування. Адже в цій ситуації взагалі не має місця господарська діяльність, оскільки її невід'ємною рисою є спрямованість на ринок. Тобто ліцензуванню підлягають лише ті будівельні роботи, котрі реалізовуються іншим особам та мають цінову визначеність, однак ці ознаки відсутні у випадку виконання будівельних робіт господарським способом.

Тим не менше, на керівника підприємства Державною інспекцією архітектури та містобудування України було накладене адміністративне стягнення у вигляді штрафу на підставі ст. 164 КУпАП «Порушення порядку провадження господарської діяльності».

Оцініть правові позиції сторін суперечки.

2. Визначення особливостей правового становища фермерського господарства

Вирішення завдання. Відповідно до ст. 84 ЦК України товариства, які здійснюють підприємницьку діяльність з метою одержання прибутку та наступного його розподілу між учасниками (підприємницькі товариства), можуть бути створені лише як господарські товариства (повне товариство, командитне товариство, товариство з обмеженою або додатковою відповідальністю, акціонерне товариство) або виробничі кооперативи чи сільськогосподарські кооперативи, сільськогосподарські кооперативні об'єднання, що діють з метою одержання прибутку. Чи означає це, що фермерське господарство не може бути визначене як підприємницьке товариство?

3. Практичні питання застосування законодавства про виробництво, безпечність та якість харчових продуктів

Аналіз практичної ситуації. Відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 37 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» забороняється продаж харчових продуктів власного домашнього виробництва не на агропродовольчих ринках. Чи не суперечить цій забороні стихійний продаж вздовж автомобільних доріг грибів та ягід, зібраних їх продавцями у лісових угіддях, або ж риби, спійманої у природних водоймах?

Дайте обґрунтовану відповідь.

Заняття № 16. Господарсько-торговельна діяльність: загальні засади правового регулювання, особливості правового режиму торгівлі на організованому ринку

1. Ідентифікація об'єктів та суб'єктів господарсько-торговельної діяльності

Розв'язання задачі. Колекціонування монет та банкнот є широко розповсюдженим захопленням. Колекціонери купують та обмінюють раритетні грошові знаки, часто вкладаючи у своє захоплення значні кошти. Дайте обґрунтовану відповідь на таке питання: чи слід вважати нумізматичні цінності (зокрема, монети та банкноти) об'єктами господарсько-торговельної діяльності, а колекціонерів – суб'єктами цієї діяльності?

2. Визначення предмета біржових торгів

Вирішення завдання. Згідно з п. 1 та п. 2 Розділу V «Положення про провадження діяльності з організації торгівлі продукцією на товарних біржах», що затверджене рішенням НКЦПФР від 10 червня 2021 року № 380, предметом біржових торгів є продукція та інші речі, визначені родовими ознаками, визнані біржовим товаром та допущені до біржових торгів згідно з правилами такої товарної біржі, та купівля-продаж якого на товарних біржах не заборонена законодавством України. У випадках, визначених законодавством, товарна біржа може організовувати та проводити торги та аукціони продукцією та іншим майном.

Вкажіть випадки, коли товарна біржа може проводити торги майном, визначеним індивідуальними ознаками.

3. Застосування законодавства, що регулює оплатне забезпечення споживачів електричною енергією

Аналіз практичної ситуації. Споживач-фізична особа звернувся до електропостачальної організації із заявою про укладення із ним договору з метою забезпечення його домоволодіння електричною енергією. Проаналізуйте положення Закону України «Про ринок електричної енергії» (ст. 56) і ЦК України (ст. 714) та дайте аргументовану відповідь на питання про те, як, на Вашу думку, слід коректно іменувати договір, що укладається між енергопостачальником та кінцевим споживачем електричної енергії у такій ситуації: договір енергопостачання, договором постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу чи іншим чином?

Заняття № 17. Правове регулювання торговельних операцій на неорганізованому ринку. Правовий режим реклами

1. Правила укладення договору комерційної концесії на новий строк

Розв'язання задачі. Правоволоділець відмовив користувачу в укладенні договору комерційної концесії на новий строк на тих же умовах, оскільки користувач, який хоч і добросовісно виконав усі умови договору франчайзингу,

строк котрого стік, однак не забезпечив бажаної для правоволодільця міри доходу. Крім того, за період, що минув, змінилися також і економічні умови ведення бізнесу. Тому правоволоділець був зацікавлений у співробітництві з більш надійним та фінансово ефективним партнером на нових умовах. Проаналізуйте ст. 1124 ЦК України та дайте відповідь на питання про те, чи мав правоволоділець достатні підстави для відмови попередньому користувачеві в укладенні з ним договору комерційної концесії на новий строк та на тих же умовах?

2. Дослідження вимог до реклами певних груп товарів

Вирішення завдання. Держспоживслужба наклала на торговельне підприємство штраф за порушення законодавства про рекламу. Підставою для цього послугувало розміщене на полицях із винами у торговельній залі належного цьому підприємства магазину такого оголошення: «Придбайте 2 пляшки оригінального чилійського вина Casillero і третю отримаєте у подарунок». Підставою для застосування штрафу, згідно з актом перевірки, було невиконання підприємством вимог законодавства про рекламу, а саме ч. 3 та 4 ст. 8 Закону України «Про рекламу», а також ч. 7 ст. 22 цього Закону, де вказано, що реклама алкогольних напоїв повинна супроводжуватися попередженням, що «Надмірне споживання алкоголю шкідливе для вашого здоров`я», а також викладені вимоги до формату такого попередження.

У запереченнях на акт перевірки підприємство зазначило, що вказане оголошення є інформуванням на місці продажу, що не вважається рекламою відповідно до ч. 7 ст. 8 Закону України «Про рекламу». Тому для застосування штрафу немає підстав.

Проаналізуйте обґрунтованість правових позицій сторін спору. Використайте постанову Верховного Суду від 07.04.2025 у справі № 280/275/24.

3. Реалізація публічних зобов'язань у сфері роздрібної торгівлі

Аналіз практичної ситуації. Продавець у магазині відмовився обслуговувати покупця і попросив його піти, позаяк той більше як 30 хвилин у спілкуванні з продавцем прискіпливо обирав товар, з причини чого у торговельному залі утворилася черга. Інші покупці почали обурюватися тим, що дуже довго чекають, а деякі із них взагалі пішли, не придбавши потрібний їм товар, позаяк не мали можливості чи не бажали втрачати свій час у черзі.

Проаналізуйте положення ЦК України про публічні зобов'язання, ст. 13 ЦК України тощо і дайте правову оцінку діям продавця, а також покупця, який створив цю ситуацію.

Заняття № 18. Загальні правові засади господарсько-фінансової діяльності. Правове регулювання банківської діяльності

1. Застосування законодавчих приписів щодо мети діяльності та виключної господарської компетенції банку.

Розв'язання задачі. На засіданні ради банку виник спір стосовно відкликання із займаної посади голови правління, який протягом декількох років

в умовах інфляції вкладав кошти банку у антикваріат, зокрема, у картини. В результаті цього у банку з'явилась картинна галерея, однак виник дефіцит ліквідності і у зв'язку з цим – прострочення у виконанні обов'язків по поверненню вкладів та затримки у проведенні платежів клієнтів (ліквідність банку коротко можна визначити як його здатність забезпечити своєчасне виконання своїх грошових зобов'язань). З іншої сторони, завдяки росту ціни антикварних картин вкладені в них грошові ресурси були звільнені від інфляційного тиску.

Контракт, укладений з головою правління, передбачав як підставу для його звільнення вчинення дій, що не відповідають меті та інтересам банку як фінансової установи.

Проаналізуйте обидві точки зору та вкажіть, чи існують, на Вашу думку, економічні та правові підстави для звільнення керівника банку?

2. Дослідження співвідношення загальних правил зміни господарського договору та спеціальних правил зміни умов кредитного договору

Розв'язання задачі. Підприємство звернулося до банку із пропозицією про зменшення розміру фіксованої процентної ставки за кредитом шляхом укладення відповідного додаткового договору до договору банківського кредиту (посилаючись на те, що у тексті самого договору є можливість внесення до нього змін, а також на те, що відповідно до ст. 525 ЦК України одностороння відмова від зобов'язання або одностороння зміна його умов не допускається, якщо інше не встановлено договором або законом.). Представник банку вказав, що в силу положень ч. 3 ст. 1056-1 ЦК України процентна ставка якраз і не може бути змінена, оскільки у цій статті вказано: «Фіксована процентна ставка є незмінною протягом усього строку кредитного договору. Встановлений договором розмір фіксованої процентної ставки не може бути збільшено кредитодавцем в односторонньому порядку. Умова договору щодо права кредитодавця змінювати розмір фіксованої процентної ставки в односторонньому порядку є нікчемною». Стосовно ж того, що у тексті договору задано можливість його зміни за згодою сторін, то, за думкою представника банку, договором не може скасовуватися імперативний припис закону стосовно незмінності саме фіксованої процентної ставки, і ці договірні положення застосовуються лише для внесення інших змін до договору.

Чи є коректними, на Вашу думку, твердження представника банку у правовому відношенні?

3. Дослідження практики застосування законодавства, що містить вимоги до оформлення розрахункових документів

Аналіз практичної ситуації. Банк відмов у виконанні платіжної інструкції, оформленої державним виконавцем, в якій найменування платника було вказане відповідно до його написання у наказі господарського суду, а саме як «товариство з обмеженою відповідальністю «Омега» (в той час як у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань та в статуті боржника було вказано – «ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ОМЕГА»). В обґрунтування таких

своїх дій банк послався на п. 12 розділу І «Інструкції про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг», затвердженої постановою Правління НБ України від 29 липня 2022 р. № 163, де передбачено право банку повертати без виконання ті платіжні інструкції, у яких реквізити заповнено з порушенням встановлених вимог.

Чи правомірно, на Вашу думку, поступив банк?

Заняття № 19. Правове регулювання діяльності небанківських фінансових установ

1. Правові підстави для застосування до страховика відповідальності за несвоєчасне здійснення страхової виплати

Розв'язання задачі. Після отримання страхового відшкодування та пені за прострочення його виплати страхувальник з посиланнями на ст. 625 ЦК України звернувся до страховика з вимогою додатково сплатити суму інфляційних втрат за весь час прострочення здійсненої виплати, а також три проценти річних від простроченої суми. Страхова організація відмовилася виконати вимоги страхувальника, вказавши, по-перше, що у договорі страхування сторони не передбачили можливості покладання на страховика обов'язку здійснити такі виплати, а по-друге - перелік штрафних санкцій, що застосовуються до страховика за прострочення виплати страхового відшкодування згідно із Законом України «Про страхування», є вичерпним, а отже, нарахування суми боргу з урахуванням індексу інфляції та нарахування 3% річних від простроченої суми є такими, що суперечать положенням вищевказаного закону (ч. 7 ст. 102) та, крім того, не віднесені до договірних обов'язків страховика (ч. 1 ст. 92 Закону України «Про страхування»).

Оцініть правові позиції сторін. Чи варто страхувальнику звертатися до суду з позовом до страхової організації?

2. Виключна правосуб'єктність – елемент правового статусу фінансових установ

Вирішення завдання. Діяльність з управління активами інституційних інвесторів здійснюють професійні учасники фондового ринку - компанії з управління активами. У ч. 1 ст. 69 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» вказано, що поєднання окремих видів професійної діяльності на ринках капіталу не допускається, крім випадків, передбачених цим Законом та іншими актами законодавства. Зокрема, діяльність з управління активами інституційних інвесторів може поєднуватися із діяльністю з адміністрування недержавних пенсійних фондів відповідно до вимог, встановлених Законом України «Про недержавне пенсійне забезпечення».

Для банків право на ведення діяльності з управління активами інституційних інвесторів (наприклад, інститутів спільного інвестування - фондів) не передбачене, однак є пропозиції передбачити для них таку можливість.

Дайте аргументовану відповідь на питання:

- чим обґрунтовується така вузька спеціалізація компаній з управління активами?

- чи доцільно було б дозволити банкам управління активами інституційних інвесторів?

3. Особливості правового регулювання діяльності інститутів спільного інвестування

Розв'язання задачі. Договір про придбання цінних паперів за рахунок коштів пайового інвестиційного фонду, укладений компанією з управління активами, був визнаний недійсним у судовому порядку з тих підстав, що його уклала компанія з управління активами в інтересах пайового інвестиційного фонду, не наділеного статусом юридичної особи.

Проаналізуйте положення Закону України «Про інститути спільного інвестування» (зокрема, статті 1, 41, 43) та оцініть обґрунтованість рішення господарського суду.

Заняття № 20. Правові форми участі держави та місцевого самоврядування у господарській діяльності

1. Вимоги до виконання та підстави розірвання договору купівлі-продажу об'єкта приватизації

Розв'язання задачі. У договорі купівлі-продажу об'єкта приватизації (незавершеного будівництвом нежитлового будинку) передбачалося, що покупець протягом півтора року з моменту переходу до нього права власності на об'єкт приватизації зобов'язаний згідно з чинним законодавством оформити дозвіл на виконання будівельних робіт на об'єкті приватизації. Покупець (товариство з обмеженою відповідальністю) не виконав цього обов'язку, на підставі чого орган приватизації (регіональне відділення ФДМ України) звернувся до господарського суду з позовом про розірвання договору купівлі-продажу та повернення об'єкту приватизації у державну власність. Позивач вказав, що на вимогу однієї із сторін договір купівлі-продажу може бути розірвано, у тому числі за рішенням суду, в разі невиконання іншою стороною зобов'язань, передбачених договором купівлі-продажу, у визначені строки або визнано недійсним за рішенням суду. При цьому приватизований об'єкт підлягає поверненню в державну власність. В якості законодавчого обґрунтування позовних вимог було вказано ч. 9 та ч. 10 ст. 26 Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна».

У відзиві на позов відповідач вказав, що він є власником майна. Гарантії права приватної власності, встановлені Конституцією України (ст. 41) та ЦК України (ч. 6 ст. 319), розповсюджуються на всіх суб'єктів права приватної власності безвідносно до способу придбання ними майна у власність. Тому відповідач просив суд відмовити у задоволенні позову, додатково посилаючись при цьому на ч. 2 (де вказувався, на його думку, виключний перелік зобов'язань покупця, що можуть бути включені до договору купівлі-продажу) та ч. 6 (в ній наведені правила переходу права власності на об'єкт приватизації до покупця, і

вони були виконані) ст. 26 Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна».

Яке рішення, на Вашу думку, повинен прийняти суд?

2. Застосування приписів законодавства про розмежування права власності сторін договору концесії

Вирішення завдання. Між концесієдавцем (центральним органом виконавчої влади) та концесіонером виник спір стосовно того, кому належить право власності на майно, яке придбав концесіонер на виконання умов концесійного договору. Концесієдавець стверджував, що відповідно до законодавства та договору концесії все, що концесіонер придбав з метою виконання договору, є державною власністю. Концесіонер вказав, що майно придбане за кошти прибутку, отриманого від управління (експлуатації) об'єкта концесій, відповідно до приписів законодавства, є його власністю, рівно як і продукція, отримана в результаті виконання умов концесійного договору.

Оцініть обґрунтованість правових позицій сторін спору.

3. Визначення ознак, котрі у сукупності дозволяють ідентифікувати правочин як договір оренди державного майна

Аналіз практичної ситуації. Державне підприємство (балансоутримувач) гідротехнічних споруд у 2021 р. передало їх на підставі договору схову товариству з обмеженою відповідальністю. ФДМ України у 2024 р. звернувся до суду з позовом про визнання цього договору недійсним, вказавши, що договір схову є удаваним, позаяк за своїм правовим змістом він фактично є довгостроковим договором оренди державного майна. Окрім цього, позивач вказав, що договір укладено балансоутримувачем без участі власника (держави в особі ФДМ України), тобто з виходом за межі господарської компетенції.

Вкажіть ті обставини, котрі повинні бути доведені позивачем для того, щоб позов було задоволено.

Заняття № 21. Правове регулювання інвестиційної та інноваційної діяльності

1. Правова природа інвестиційного договору

Розв'язання задачі. Прокурор в інтересах держави звернувся до суду з позовом про визнання недійсним інвестиційного договору. У позові вказувалося, що договір не відповідає природі інвестиційного договору, позаяк вигоду від його укладення та виконання отримувала не держава, а інша сторона – товариство з обмеженою відповідальністю.

Оцініть обґрунтованість цих тверджень. При підготовці відповіді використайте постанову Верховного Суду від 01 жовтня 2020 р. у справі № 910/21935/17.

2. Практичні питання ідентифікації правового статусу майна як інвестиції

Вирішення завдання. Відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 2 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» вклад - кошти в готівковій або безготівковій формі у валюті України або в іноземній валюті, які залучені банком

від вкладника (або які надійшли для вкладника) на умовах договору банківського рахунку, банківського вкладу (депозиту) (крім коштів, залучених від видачі ощадного сертифіката банку), включаючи нараховані відсотки на такі кошти. Проаналізуйте положення Закону України «Про інвестиційну діяльність» та дайте відповідь на питання про те, чи є банківський вклад фізичної особи інвестицією, а його внесення – інвестиційною діяльністю?

3. Практичні питання оформлення документів при ввезенні інвестиції на митну територію України

Аналіз практичної ситуації. При ввезенні на митну територію України майна як вкладу до статутного капіталу господарського товариства товаросупровідні документи повинні бути оформлені так, щоб не створювати підстав для кваліфікації інвестиційної операції як торговельної імпортної операції. В протилежному випадку інвестор та реципієнт інвестиції втрачають пільги та гарантії, передбачені законодавством України саме для інвестиційної діяльності. Дайте відповідь з посиланнями на законодавство на такі питання:

- які корпоративні документи будуть слугувати правовою підставою для ввезення іноземним інвестором майна в якості внеску до статутного капіталу господарського товариства?

- в якому документі повинні бути зафіксовані опис та вартість майна, що ввозиться (рахунок, рахунок-фактура чи проформа)?

- як слід заповнити ввізну митну декларацію в частині мети ввезення майна?

Заняття № 22. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Спеціальні режими господарювання

1. Практика застосування правил «Інкотермс» у сфері зовнішньоекономічної діяльності

Розв'язання задачі. Українське підприємство поставило представництву іноземного підприємства в Україні товар на умовах EXW. Згідно з цими умовами, зафіксованими в «Інкотермс. Офіційні правила тлумачення торговельних термінів Міжнародної Торгової Палати (редакція 2020 року)» продавець вважається таким, що виконав свої зобов'язання щодо поставки в момент, коли він надав товар у розпорядження покупця в узгодженому пункті (наприклад, на власному складі), без здійснення митного очищення товару для експорту та незавантаженим на будь-який транспортний засіб для перевезення.

Як Ви вважаєте, чи є зазначена господарська операція експортною та чи потрібно оформлювати вивізну вантажну митну декларацію на товар?

2. Дослідження змісту термінології, що закріплена у законодавстві про правовий режим господарської діяльності у Збройних Силах України

Вирішення завдання. Відповідно до п.п. 2, 3 та 5 «Порядку реєстрації військових частин як суб'єктів господарської діяльності у Збройних Силах», що затверджений постановою КМ України від 3 травня 2000 р. № 749 реєстрація військових частин як суб'єктів господарської діяльності проводиться Міноборони України, яке веде реєстр військових частин як суб'єктів

господарської діяльності. У разі реєстрації військової частини як суб'єкта господарської діяльності Міноборони України видає свідоцтво за затвердженим зразком. Військова частина у десятиденний термін з моменту одержання зазначеного свідоцтва інформує про свою реєстрацію податковий орган та орган державного казначейства за своїм місцезнаходженням. Дайте обґрунтовану відповідь на такі питання:

- статус суб'єкта господарської діяльності у військової частини виникає з моменту вищевказаної реєстрації Міноборони України, чи з моменту отримання відповідного свідоцтва, чи з іншого моменту?

- чи співпадає статус військової частини як суб'єкта господарської діяльності із статусом господарської організації - суб'єкта господарювання?

3. Застосування законодавства про порядок здійснення розрахунків за операцями з імпорту товарів

Аналіз практичної ситуації. Банк звернувся до імпортера за поясненням щодо прострочення ним на 1 день граничного строку надходження продукції, за котру було здійснено передоплату, встановленого у п.п. 14^2 постанови Правління НБ України від 24 лютого 2022 р. № 18 «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану» (граничні строки розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів становлять 180 календарних днів та застосовуються до операцій, здійснених з 05 квітня 2022 р.). Дату здійснення імпортної операції банк визначив за датою оформлення митної ввізної декларації.

Імпортер пояснив, що прострочення не було, позаяк датою імпорту є більш рання дата перетину товаром митного кордону України.

Проаналізуйте Закон України «Про валюту і валютні операції» (ст. 13), Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» (ст. 1, поняття «момент здійснення експорту «імпорту»), інше законодавство, а також практику судового вирішення відповідних спорів (наприклад, постанову ВС України від 4 липня 2011 р. № 21-108а11) та надайте свій варіант відповіді на це питання.

3. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Змістовий модуль 1. Методологічні основи господарського права. Суб'єкти господарського права

1. Розкрийте зміст поняття господарської діяльності.
2. Опишіть істотні ознаки підприємницької діяльності.
3. Наведіть умови ведення підприємницької діяльності.
4. Розкрийте поняття некомерційної господарської діяльності.
5. Вкажіть особливості правового режиму незалежної професійної діяльності.
6. Наведіть визначення та опишіть структуру господарської правосуб'єктності.
8. Дайте перелік суб'єктів господарського права та коротко їх охарактеризуйте.
9. Розкрийте зміст поняття «суб'єкт господарювання».
10. Опишіть істотні ознаки суб'єкта господарювання.
11. Зазначте види відокремлених структурних підрозділів господарської організації та опишіть відмінності їх правового становища.
12. Опишіть особливості правового становища фізичної особи-підприємця.
13. Дайте визначення підприємства та коротко охарактеризуйте його правове становище.
14. Вкажіть, чим корпоративне підприємство відрізняється від унітарного підприємства?
15. Зазначте класифікацію об'єднань суб'єктів господарювання та обґрунтуйте підстави її здійснення.
16. Вкажіть істотні ознаки об'єднань підприємств та інших суб'єктів господарювання на основі організаційно-господарських договорів
17. Наведіть визначення державної холдингової компанії.
18. Перелічіть істотні правові риси господарського товариства.
19. Опишіть особливості правового становища акціонерного товариства.
20. Вкажіть особливості правового становища товариства з обмеженою відповідальністю.

Змістовий модуль 2. Правові засади суспільного виробництва та суспільного споживання

1. Опишіть повноваження власника у сфері господарювання.
2. Вкажіть відмінності права господарського відання від права оперативного управління.
3. Наведіть приклади застосування узуфрукта у сфері господарювання.
4. Вкажіть особливості господарсько-правового підходу до інтерпретації поняття «майно».

5. Перелічіть джерела формування майна суб'єкта господарювання та коротко охарактеризуйте їх.

6. Вкажіть істотні ознаки господарського договору.

7. Опишіть функції господарського договору.

8. Які вимоги висуваються до змісту господарських договорів?

9. Наведіть вимоги до форми господарського договору.

10. Чим реальні договори відрізняються від консенсуальних?

11. Опишіть правову специфіку організаційно-господарських дооворів.

12. Вкажіть істотні риси господарсько-правової відповідальності.

13. Що входить до складу збитків?

14. Охарактеризуйте штрафні санкції у вигляді грошової суми.

15. Розкрийте поняття оперативно-господарських санкцій.

16. Наведіть склад учасників у справі про банкрутство.

17. Розкрийте зміст поняття «монопольне (домінуюче) становище на ринку».

18. У чому сутність природної монополії. Наведіть приклади.

19. Вкажіть та коротко охарактеризуйте види цін.

20. Поясніть значення документа про відповідність та наведіть приклади його оформлення.

Змістовий модуль 3. Особливості правового регулювання окремих галузей та сфер господарської діяльності

1. Розкрийте специфіку правового становища гірничого підприємства.

2. Вкажіть особливості правового регулювання здійснення господарської діяльності в сфері виробництва харчових продуктів.

3. Які права має споживач електричної енергії згідно зі ст. 58 Закону України «Про ринок електричної енергії»?

4. Перелічіть суб'єктів відносин у сфері будівельної діяльності та вкажіть особливості їх правового становища.

5. Хто може бути членом фермерського господарства?

6. Чим договір поставки відрізняється від договору купівлі-продажу?

7. Охарактеризуйте правовий статус енергії як об'єкта торговельної діяльності?

8. Наведіть критерії розмежування оптової та роздрібної торгівлі.

9. Розкрийте зміст комерційного посередництва (агентських відносин).

10. Перелічіть види фінансових установ та розкрийте специфіку діяльності кожної із них.

11. Поясніть природу правовідносин лізингу.

12. Розкрийте специфіку органів управління корпоративного фонду.

13. Перелічіть види процедур державної закупівлі та коротко їх опишіть.

14. Охарактеризуйте зміст публічно-приватного партнерства.

15. Дайте класифікацію інвестицій із вказівкою на підстави її здійснення.

16. Зазначте особливості правового становища інвестора.

17. Вкажіть істотні риси правового становища наукового парку.

18. Розкрийте зміст поняття зовнішньоекономічної діяльності.

19. Як законодавство України регулює порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті у експортних та імпортних операціях?

20. Наведіть особливості господарської відповідальності військових частин як суб’єктів господарської діяльності.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Поняття та види господарської діяльності.
2. Визначення та істотні ознаки підприємницької діяльності.
3. Некомерційна господарська діяльність: поняття, суб'єкти, особливості правового режиму.
4. Правовий режим незалежної професійної діяльності.
5. Ліцензування господарської діяльності.
6. Видача дозволів у сфері господарської діяльності
7. Державний господарський нагляд (контроль).
8. Види господарських відносин.
9. Предмет та метод господарського права.
10. Система джерел господарського права.
11. Структура господарської правосуб'єктності.
12. Поняття та види суб`єктів господарювання.
13. Специфіка правового становища відокремлених підрозділів господарської організації.
14. Правила утворення господарської організації.
15. Види реорганізації суб'єкта господарювання – юридичної особи.
16. Етапи ліквідації господарської організації.
17. Особливості правового становища фізичних осіб - підприємців.
18. Поняття підприємства та особливості його правового становища.
19. Види та організаційні форми підприємств.
20. Юридичний статус акціонерного товариства.
21. Поняття акції та її правовий режим.
22. Товариство з обмеженою відповідальністю.
23. Види об`єднань юридичних осіб (підприємств).
24. Особливості правового становища холдингової групи.
25. Право власності у сфері господарювання.
26. Господарське відання майном, оперативне управління майном та узуфрукт.
27. Поняття господарського зобов'язання. Види господарських зобов'язань.
28. Правова природа господарського договору.
29. Вимоги до змісту та форми господарського договору.
30. Поняття господарсько-правової відповідальності, її ознаки та функції.
31. Види господарських санкцій.
32. Підстави застосування господарсько-правової відповідальності.
33. Поняття та види юрисдикційного захисту господарських прав та інтересів.
34. Характеристика неюрисдикційного захисту господарських прав та інтересів.
35. Правова охорона інформації з обмеженим доступом у сфері господарювання.

36. Поняття неплатоспроможності та банкрутства.

37. Засоби відновлення платоспроможності боржника під час банкрутства.

38. Основні види порушень законодавства про захист економічної конкуренції.

39. Особливості правового становища суб'єктів природної монополії.

40. Класифікація цін та порядок їх встановлення.

41. Види нормативних документів зі стандартизації.

42. Права споживачів відповідно до законодавства України.

43. Особливості правового регулювання господарської діяльності з виробництва харчових продуктів.

44. Правовий статус енергії як об'єкта господарських прав та обов'язків.

45. Суб'єкти відносин у сфері будівельної діяльності.

46. Організаційні форми сільськогосподарських підприємств.

47. Зміст, об'єкт та суб'єкти торговельної діяльності.

48. Правила здійснення комерційного посередництва.

49. Зміст правовідносин комерційної концесії.

50. Поняття та істотні ознаки банківського кредиту.

51. Правове регулювання професійної діяльності з торгівлі цінними паперами.

52. Основні документи процедури страхування.

53. Визначення та ознаки публічно-приватного партнерства.

54. Зміст та форма договору оренди державного та комунального майна

55. Істотні ознаки концесії державного (комунального) майна.

56. Суб'єкти приватизації: види та особливості правового становища.

57. Визначення та класифікація інвестицій.

58. Поняття інновацій та інноваційної діяльності.

59. Поняття, зміст та форма зовнішньоекономічного договору (контракту).

60. Правила здійснення розрахунків в іноземній валюті за експортними та імпортними операціями.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові

1. Конституція України [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/254к96-вр#Text
2. Гірничий закон України [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1127-14#Text
3. Господарський процесуальний кодекс України [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text
4. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року // Офіційний вісник України. 2001. № 46. ст. 2038.
5. Кодекс України з процедур банкрутства [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07 грудня 1984 року // Відомості Верховної Ради УРСР. 1984. № 51. Ст. 1122.
7. Кодекс України про надра. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/94-%D0%B2%D1%80#Text
8. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text
9. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року // Офіційний вісник України. 2003. № 11. ст. 461.
10. Закон України «Про аграрні розписки» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5479-17#Text
11. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text
12. Закон України «Про адміністративні послуги» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text
13. Закон України «Про альтернативні види палива» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1391-14#Text
14. Закон України «Про альтернативні джерела енергії» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-15#Text

15. Закон України «Про акціонерні товариства» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text

16. Закон України «Про архітектурну діяльність» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/687-14#Text

17. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text

18. Закон України «Про банки і банківську діяльність» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text

19. Закон України «Про благоустрій населених пунктів» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-15#Text

20. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text

21. Закон України «Про валюту і валютні операції» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text

22. Закону України «Про виключну (морську) економічну зону України» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/162/95-%D0%B2%D1%80#Text

23. Закон України «Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/543/96-%D0%B2%D1%80#Text

24. Закон України «Про господарську діяльність у Збройних Силах України» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1076-14#Text

25. Закон України «Про господарські товариства» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text

26. Закон України «Про громадські об'єднання» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text

27. Закон України «Про державний кордон України» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-12#Text

28. Закон України «Про депозитарну систему України» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5178-17#Text

29. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1602-14#Text

30. Закон України «Про державно-приватне партнерство» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-VI#Text

31. Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text

32. Закон України «Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80#Text

33. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» від 15 травня 2003 року // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 31–32. Ст. 263.

34. Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2806-15#Text

35. Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 року // Відомості Верховної Ради України. 2011. № 32. Ст. 314.

36. Закон України «Про економічну самостійність Української РСР» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142-12#Text

37. Закон України «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1255-15#Text

38. Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15#Text

39. Закон України «Про заставу» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2654-12#Text

40. Закон України «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-14#Text

41. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80#Text

42. Закон України «Про захист економічної конкуренції» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text

43. Закон України «Про захист іноземних інвестицій на Україні» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1540%D0%B0-12#Text

44. Закон України «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/331-14#Text

45. Закон України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/330-14#Text

46. Закон України «Про захист прав споживачів» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text

47. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text

48. Закон України «Про інвестиційну діяльність» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text

49. Закон України «Про індустріальні парки» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text

50. Закон України «Про інноваційну діяльність» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text

51. Закон України «Про інститути спільного інвестування» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5080-17#Text

52. Закон України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 року// Відомості Верховної Ради України. 1992. № 48. Ст. 650.

53. Закон України «Про іпотеку» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-15#Text

54. Закон України «Про колективне сільськогосподарське підприємство» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2114-12#Text

55. Закон України «Про концесію» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/155-20#Text

56. Закон України «Про кредитні спілки» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3254-20#Text

57. Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text

58. Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж» від 24 лютого 1994 року // Відомості Верховної Ради України. 1994. № 25. Ст. 198.

59. Закон України «Про міжнародні договори України» від 29 червня 2004 року // Відомості Верховної Ради України. 2004. № 50. Ст. 540.

60. Закон України «Про міжнародне приватне право» від 23 червня 2005 року // Відомості Верховної Ради України. 2005. № 32. Ст. 422.

61. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text

62. Закон України «Про надання будівельної продукції на ринку» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/850-20#Text

63. Закон України «Про наукові парки» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1563-17#Text

64. Закон України «Про нафту і газ» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2665-14#Text

65. Закон України «Про Національний банк України» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text

66. Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-IV#Text

67. Закон України «Про нотаріат» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text

68. Закон України «Про оборонні закупівлі» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/808-20#Text

69. Закону України «Про оборону України» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#top

70. Закон України «Про оренду державного та комунального майна» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-20#Text

71. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text

72. Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80#Text

73. Закон України «Про особисте селянське господарство» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/742-15#Text

74. Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#Text

75. Закон України «Про охорону прав на винаходи та корисні моделі» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text

76. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text

77. Закон України «Про охорону прав на промислові зразки» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12#Text

78. Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14#Text

79. Закон України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану». [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4765-17#Text

80. Закон України «Про перелік документів дозвільного характеру» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3392-17#Text

81. Закон України «Про платіжні послуги» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text

82. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text

83. Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text

84. Закон України «Про правову охорону географічних зазначень» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-14#Text

85. Закон України «Про приватизацію державного і комунального майна» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-19#Text

86. Закон України «Про природні монополії» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-14#Text

87. Закон України «Про публічні закупівлі» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text

88. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text

89. Закон України «Про режим іноземного інвестування» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80#Text

90. Закон України «Про рекламу» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-вр#Text

91. Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text

92. Закон України «Про ринок електричної енергії» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2019-19#Text

93. Закон України «Про сертифіковані товарні склади та прості і подвійні складські свідоцтва» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2286-15#Text

94. Закон України «Про сільськогосподарську кооперацію» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-20#Text

95. Закон України «Про соціальні послуги» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text

96. Закон України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991-14#Text

97. Закон України «Про стандартизацію» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18#Text

98. Закон України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#Text

99. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text

100. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text

101. Закон України «Про торгово-промислові палати в Україні» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671/97-%D0%B2%D1%80#Text

102. Закон України «Про третейські суди» від 11 травня 2004 року// Відомості Верховної Ради України. 2004. № 35. Ст. 412.

103. Закон України «Про фермерське господарство» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15#Text

104. Закон України «Про фінансовий лізинг» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1201-20#Text

105. Закон України «Про фінансові послуги та фінансові компанії» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text

106. Закон України «Про холдингові компанії в Україні» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3528-15#Text

107. Закон України «Про ціни і ціноутворення» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17#Text

108. Закон України «Про угоди про розподіл продукції» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1039-14#Text

109. Закон України «Про управління об’єктами державної власності» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-16#Text

110. Закон України «Про усунення дискримінації в оподаткуванні суб'єктів господарювання, створених з використанням майна та коштів вітчизняного походження» від 17 лютого 2000 року // ВВР України. – 2000. – № 12. – Ст. 97.

111. Угода СОТ про процедури ліцензування імпорту від 15 квітня 1994 р. // Офіційний вісник України – 2010. – № 84. – Ст. 2989.

112. Методика оцінки майна, затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 10 грудня 2003 р. № 1891 в редакції Постанови КМУ від 20 лютого 2019 р. № 244 [Електронний ресурс] / Кабінет Міністрів України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/224-2019-п#Text

113. Порядок передачі в оренду державного та комунального майна, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 03.06.2020 р. № 483 [Електронний ресурс] / Кабінет Міністрів України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/483-2020-%D0%BF#Text

114. Інструкція про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг, затверджена постановою Правління Національного банку України від 29.07.2022 № 163 [Електронний ресурс] / Національний банк України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0163500-22#Text

115. Інструкція про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків, затверджена постановою Правління Національного банку України від 29.07.2022 № 162 [Електронний ресурс] / Національний банк України. Джерело : офіц. сайт Верховної Ради України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0162500-22#Text

116. «Правила використання внутрішніх та міжнародних торгових термінів Інкотермс 2020» [Електронний ресурс] /Міжнародна Торгова Палата. URL : https://vtrade.uaberries.com/storage/app/public/Incoterms_2020.pdf

117. Господарське право (Загальна частина) : підручник / за ред. В. С. Щербини, В. В. Рєзнікової. Київ : Видавництво Ліра-К, 2023. 588 с.

118. Господарське право : підручник / О. П. Подцерковний, В. Г. Олюха, О. О. Квасніцька та ін. ; за ред. О. П. Подцерковного. — 4-те вид., доп. і перероб. — Одеса : Фенікс, 2024. — 584 с.

119. Січевлюк В.А. Корпоративне право: Навчальний посібник. К.: УІРФР, 2019. 462 с.

120. Січевлюк В.А. Господарське право України. К.: УІРФР, 2010. 474 с.

121. Хомко Л. В., Яновицька А. В. Правове регулювання банкрутства: навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 280 с.

Допоміжні

122. Рєзнікова В. В. Проблеми удосконалення законодавства у сфері інвестиційної діяльності в умовах євроінтеграції. *Актуальні проблеми економіки та права*. Київ, 2025. С. 3-14.

123. Пашинін О.А. Договірні форми реалізації права власності у сфері господарювання. ScienceRise: Juridical Science. № 1. 2024. С. 44-51. [Електронний ресурс] URL : 301588-Article Text-701135-1-10-20240508.pdf

124. Тищенко А.В. Господарський договір у цифровій економіці. Юридичний науковий електронний журнал. № 6. 2024. С. 152-157. [Електронний ресурс] URL : http://lsej.org.ua/6_2024/39.pdf

125. Щербина В. Конвергенція приватного і публічного права в регулюванні відносин у сфері господарювання. *Право України*. 2022. № 2. С. 21-33.

126. Шуба Б. В., Джунь В. О. Господарське право в Україні в умовах трансформаційних змін законодавства: правові реалії та наслідки. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 5. С. 464–466.

Господарське право [Текст]: Методичні вказівки до практичних (семінарських) занять та виконання самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми «Право», галузь знань D «Бізнес, адміністрування та право», спеціальність D8 «Право» для денної та заочної форм навчання / уклад. В.А. Січевлюк, Луцьк: ЛНТУ, 2026. 62 с.

Комп'ютерний набір В.А. Січевлюк
Редактор В.А. Січевлюк

Підп. до друку«__»_____2026 р. Формат 60х84/16. Папір офс.
Гарн. Таймс. Ум. друк. арк. 3,4.
Тираж прим.

Відділ іміджу та промоції
Луцького національного технічного університету
43018, м. Луцьк, вул. Львівська, 75
Друк – ВІП ЛНТУ